Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 6 июль • Сешанба • № 77 (14105) ترکستان TURKİSTAN Нархи 10 сўм.

ПРЕЗИДЕНТ ТУРКИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

5 июль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти (ИҲТ)нинг Истанбул шаҳрида бўладиган навбатдаги анжуманида қатнашиш учун Туркияга жўнаб кетди.

Маълумки, мазкур минтақавий иқтисодий ташкилотнинг ўтган йилнинг февралида Теҳронда бўлиб ўтган мажлисида республикамиз илк марта тўлақонли аъзо сифатида иштирок этган эди.

— Сафардан мақсадимиз, — деди Ислом Каримов журналистлар саволларига жавоб бера туриб, — Истанбул анжуманида мазкур ташкилот аъзолари бўлган давлатларнинг 2000 йилгача ва ундан кейинги даврга мўлжалланган иқтисодий ҳамкорлик йўналишларини белгилаб олишдан иборат. Бу анжуман Марказий Осиё республикалари ва уларга қўшни бўлган Шарқ мамлакатлари ўртасида эркин иқтисодий алоқалар равнақига хизмат қилади.

Аэропортда Президентни республика Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари М. Умурзоқов, А. Азизхўжаев, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди.

Кузатиш маросимида Туркиянинг Ўзбекистондаги элчихонаси масъул ходими Вакур Эркул ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ VII ПЛЕНУМИ

Тошкентда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг VII Пленуми бўлиб ўтди. Унда Марказий Қўмитанинг биринчи котиби Атҳамжон Орзиматов «Ўзбекистон Республикаси Президенти ва ҳукуматининг ёшларга оид Фармон ва қарорларини бажаришда Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг иштироки ва вазифалари тўғрисида» маъруза қилди.

Маъруза юзасидан музокараларда Ёшлар Иттифоқи Тўрақўрғон район қўмитасининг биринчи котиби Саида Қаҳҳорова, Чирчиқ шаҳар ҳокими ўринбосари Ирисбой Ҳожиев, Ёшлар Иттифоқи Бухоро вилоят қўмитасининг биринчи котиби Баҳриддин Муҳиддинов, Ёшлар Иттифоқи Сурхондарё вилоят қўмитасининг биринчи котиби Дамин Қобилов, Ёшлар Иттифоқи Хатирчи район қўмитасининг биринчи котиби Ўктам Примов, Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар қўмитасининг биринчи котиби Жавоҳарлал Ҳакимов, Ёшлар Иттифоқи Бўстонлиқ район қўмитасининг биринчи котиби Эркин Баратов, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг котиби Игорь Бибиковлар қатнашдилар.

Пленумда қўйилган масала юзасидан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши фахрийлар ва ёшлар ишлари бўйича қўмита раиси Алишер Аъзамхўжаев нутқ сўзлади.

Муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилинди. Пленумда ташкилий масалалар кўрилди.

Ўзбекистон Халқ Демократик партияси Марказий Кенгашига бўлим мудири лавозимига тайинланганлиги муносабати билан Комилжон Жуманиёзов Марказий Қўмита котиби лавозимидан озод этилди.

Ёшлар Иттифоқи Тошкент вилояти қўмитасининг котиби бўлиб ишлаб келган Ғофиржон Раҳимшиқов ва Ёшлар Иттифоқи Қашқадарё вилоятининг иккинчи котиби бўлиб ишлаб келган Боймурод Юсуповлар Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг котиблари ва бюро аъзолари этиб сайландилар.

Пленумда бошқа ишга ўтганлиги учун Ёшлар Иттифоқи Сирдарё вилояти қўмитасининг собиқ раиси Умарали Тўхтабоев Марказқўм ва бюро аъзолигидан озод қилинди. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Қорақалпоғистон Республикаси қўмитаси биринчи котиби Кўптилов Низамитдиновни Марказқўм бюро аъзоси қилиб сайлади.

Пленум ишида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг масъул ходими М. Аҳмадов, Ўзбекистон Республикаси Мудофаасига кўмаклашувчи ташкилот — «Ватанпарвар» Марказий Қўмита раиси, генерал-майор Жамшид Шоҳмардонов ўртоқлар иштирок этишди.

«ҲОЗИР МИНГЛАБ ЕШЛАРИМИЗ ТУРКИЯ, АМРИҚО, АНГЛИЯ, ФРАНЦИЯДА ТАЪЛИМ ОЛМОҚДАЛАР. УЛАР ЮРТИМИЗГА ЭНГ МУРАККАБ ВАЗИФАЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШГА ҚОДИР ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР БУЛИБ ҚАЙТАДИЛАР. АМИНМАНКИ, УЗБЕКИСТОННИНГ КЕЛАЖАГИ ПОРЛОҚ!»

Ислом КАРИМОВ

ҚАЛДИРҒОЧЛАР

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ШАХСАН КУРСАТГАН ОТАЛИҒИ БИЛАН ЎҚИШ УЧУН ТУРКИЯГА ЖУНАБ КЕТГАН УЗБЕКИСТОНЛИК 2 МИНГ ТАЛАБА ТАЪЛИМНИНГ БИРИНЧИ ЙИЛИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ТАМОМЛАБ, ОНА ЮРТГА ҚАЙТИШМОҚДА.

Мустақилликка эришган ҳар қандай давлат кундалик ташвишлари баробарида юрт келажаги тўғрисида қайғурмоғи муҳимдир. Юрт келажаги эса, энг аввало билимли, малакали, ватанпарвар кишилар қўлидадир. У ёғини сўрасангиз билимли одамгина ватанпарвар бўлади. Чунки билим ҳузур-ҳаловатингдан кечиб, азият чекишлар эвазига бўлади. Ватанпарварлик ҳам. Биз бугун худди ана шундайлардан 2 мингтасини кутиб олмоқдамиз.

Туркия давлати билан бизни энг аввало қон-қардошлик ришталари боғлаб туради. Қон-қардошликнинг эса ўзига яраша масъулияти, таъбир жоиз бўлса, мажбурияти ҳам бўлади. Ана шу ришталар мустақиллик шарофати ила яна икки халқни ўзаро боғлади. Туркия ёш давлатимизни биринчилардан бўлиб тан олди, унинг раҳбарияти мамлакатимизга ташриф буюрди. Ўз навбатида юртбошимиз ҳам мустақил давлат бошлиғи сифатида илк расмий ташрифини Туркиядан бошлади. Бу сафарлар самараси сифатида кўп соҳаларда алоқалра дунёга келди. Муносабатларимизга кўприк солинди. Туркиянинг дунёни ҳайратга солган иқтисодий ислоҳотлари Ўзбекистонда ҳам тажрибадан ўта бошлади.

Ана шулар қаторида юртбошилар икки давлат талабаларини ўзаро алмаштириш тўғрисида ҳам аҳдлашувга келишганди. Шу боис ўтган йили ўзбекистонлик 2 минг талаба синов-у тестлардан ўтиб таҳсил олиш учун Туркияга жўнашганди. Улар бу биродар мамлакатнинг энг олди университетларида, коллежларида ўқишни бошлаб юборишди. Бозор иқтисодиёти даври учун керак бўлган кўплаб мутахассисликларнинг ҳадисини олишмоқда. Эрта бир кун улар етук мутахассис бўлиб юртимизга қайтишади. Ким билади, юқорида айтганимиздек, қисқа муддатда ўз иқтисодий инқилоби билан дунёни ларзага солган Туркия мўъжизаси улар шарофати билан Ўзбекистонда ҳам қайта такрорланса!..

Ўзбекистонда ёшларга, уларнинг чуқур билим олишига, эртанги куннинг ҳақиқий малакали эгалари бўлиш ишига жиддий эътибор берилмоқда. Мустақилликнинг дастлабки кезларидаёқ, ҳали ёш давлат иқтисоди оёққа туриб олишга улгурмасданоқ, бу соҳага эътибор берилаётганлиги шундан далолат. Бу бежиз эмас. Чунки бугун дунёвий билимлар ва илғор фан ютуқларига ошно бўлган ёшлар эртага давлатни бошқаришади. Эътибор берган бўлсангиз, 1991 йилдан бери Ўзбекистонда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва бозор шароити қийинчиликларидан уларни иложи борича бешикаст олиб чиқиш учун 7 марта иш ҳақи оширилди. Ва ҳар гал энг дастлабки ўринларнинг бирида талаба ва ўқувчиларнинг ҳимояси, уларнинг стипендияси, имтиёзли овқат пули масалалари кўрилди. Булар бежизга эмас ахир. Умид қиламизки, бу ғамхўрликлар кун келиб ўз мевасини беражак. Ундан ташқари яқинда Республика Президенти «Ижодкор», «Истеъдод» жамғармаларини ташкил этиш ҳақида фармон берди. Бу талабалар, фаннинг турли соҳаларида ўзига хос янгиликлар қилишга иштиёқманд ёшларни рағбатлантиришнинг бир намунасидир. Яқинда эса ёш истеъдодлар учун Давлат мукофоти таъсис этилди. Буларнинг ҳаммаси истиқболни ўйлаб, мустақил давлатнинг келажагини ўйлаб қилинаётган ғамхўрликдир.

Бу ғамхўрликка жавобан эса барча толиби илмлар, айниқса юрт умиди бўлиб четга отланган талабалар дунёнинг олди илмларини тўла эгалламоқлари лозим. Зеро улар истиқлол истиқболи осмонида парвоз бошлаган биринчи қалдирғочлардир. Таърифу тафсифга сўз ахтармай қўя қолайлик. Устоз Ғафур Ғуломнинг ҳаммага ёд бўлган сатрларини яна бир карра эслайлик:

Аъло мамлакатнинг аъло фарзанди,
Билиб қўйки, сени Ватан кутади.

ҲА, МЕНИНГ ИЛМУ ТОЛИБ УКАЛАРИМ. ЧИНДАН ҲАМ СИЗЛАРНИ ВАТАН КУТАДИ, МУСТАҚИЛЛИК КУТАДИ. ШУ ЮКСАК ШАРАФ ВА МАСЪУЛИЯТГА МУНОСИБ БУЛИШГА ИНТИЛИНГ.

2-БЕТГА ҚАРАНГ

МУСТАҚИЛЛИК КУНИ ОЛДИДАН

БАЙРАМНИНГ МАДАНИЙ РЕЖАЛАРИ

Ўзбекистонда бошланган икки ойлик режасида Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллиги эълон қилинган куннинг икки йиллигига бағишланган маданий тадбирлар белгиланган. Бу икки ойлик республика Маданият ишлари вазирлиги ташаббуси билан ўтказилмоқда. Ижодкор жамоалар ёш мустақил давлат ҳаётидаги бу шонли воқеага қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар.

— Мустақиллик куни байрами миллий қадриятлар, анъаналар ва урф-одатларни тиклаш, ёш авлодни ватанпарварлик ва миллий ғурур туйғуси руҳида тарбиялаш белгиси остида ўтади, — деди республика Маданият ишлари вазирлиги халқ ижодиёти ва маданий-маърифий муассасалар илмий-услубий маркази директорининг ўринбосари Ў. Тоҳиров. — Бу воқеа зиммамизга катта масъулият юклайди. Биз байрамни муносиб кутиб олиш учун бор кучимизни сарфлашимиз керак. Республика Вазирлар Маҳкамаси «Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги кунининг икки йиллигига тайёргарлик кўриш ва уни байрам қилиш тўғрисида» қарор қабул қилди. Маданият ишлари вазирлиги маданият ходимларининг шу воқеага тайёргарлик кўришга бағишланган республика кенгашини ўтказди. Барча ташаббускор бадиий жамоалар ўз репертуарларини янгиламоқда, халқ ижодиёти фестивалларида, танловларида, кўрикларида қатнашишга тайёргарлик кўрмоқда. Бу жамоаларнинг энг яхшилари Тошкентда ўтадиган байрам тадбирларида қатнашади. Халқ ижодиёти республика маркази Тошкент кино уйида фотоҳаваскорларнинг мустақиллик кунига бағишланган асарлари кўргазмасини ташкил этмоқда. Халқлар дўстлиги саройида ҳаваскорлик жамоаларининг «Марҳабо, талантлар!» республика телевизион танлови ғолибларининг якунловчи концерти бўлади.

Барча вилоятларда шонли воқеага бағишланган маданий тадбирларнинг қизиқарли ва хилма-хил режалари тузилди. Бухорода «Маданият орқали жаҳонга» хайрия санъат фестивалига тайёргарлик қизғин бормоқда. Унда Санкт-Петербург, Москвадан, МДҲнинг бошқа шаҳарларидан келган меҳмонлар қатнашадилар. Ҳамма вилоятларда «Объективда — Ўзбекистон» фото кўргазмалари бўлади. Бухоронинг марказий ўйингоҳида катта театр байрами ўтказилади. Вилоят шаҳар ва қишлоқларининг аҳолиси шу кунларда ифодали ўқиш кўрик-танловларида, халқ ижодиёти усталари асарлари кўргазмаларида бўладилар. Бухороликлар «Бухоронинг миллий, маданий меъросини сақлаб қолиш учун» радио марафонида, бошқа тадбирларда қатнашадилар.

(ЎзА мухбири).

Мустақил ҳаётга очиқ чеҳра билан қадам босаётган бу ёшлар Низомий номидаги Тошкент давлат муаллимлар тайёрлаш институтининг битирувчилари. Бу кун уларнинг қўлларида даста-даста гул. Сабаби — улар ўқув даргоҳларининг имтиёзли дипломини олишга сазовор бўлдилар. Бу дегани — Ўзбекистоннинг қатор вилоятларига касбини пухта билган, уни севган, яратувчан ёшлар боради. Бу дегани — республикамизнинг кўп минглик муаллимлари сафига илмга чанқоқ йигит-қизлар қўшилади.

Мана, ёзнинг иккинчи ойи қуёшини қиздириб, қадам босяпти. Талабаларнинг аксарияти имтиҳонларни эсон-омон тамомлаб, таътилга ҳам чиқиб олдилар. Биз эса сизларга республикамиз талабалар аҳли ҳаётига оид яна бир хушхабарни етказмоқчимиз: қардош Туркия давлатига ўқишга кетган ўғил-қизлар таътилларини ўтказиш учун Тошкентга қайтиб келдилар. Ажаб эмаски, бир йиллардан сўнг уларни қўлларида етук мутахассислик дипломлари билан кутиб олсак...

Муҳаммад АМИН сурати.

МИРМУҲСИН,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

БУ ЧИН БАХТНИНГ ЎЗИДИР

(ЮРТБОШИМИЗНИНГ «ЯНГИ УЙ ҚУРМАЙ ТУРИБ, ЭСКИСИНИ БУЗМАНГ» АСАРИДАН ИЛҲОМЛАНИБ).

Бу калом доно Инсон қалбидан чиққан нидо,
Истиқлол шарофати, Юртбошимиз сўзидир.
Озодлик курашида қалбимиз бўлсин фидо,
Юз йил курашиб, етган бу чин бахтнинг ўзидир.
Ҳуқуқ, ишонч поймол — юз йил муте яшадик,
Баъзан теп-текис қилдик масжид, мадрасаларни.
Дунёни тўйдиргувчи тупроқда оч, ошадик,
Заҳарланди Сир, Аму... буздик Орол, Салорни...
Қулади миноралар, ваҳшийлик қилди инсон,
Баъзилар тенгсиз эди шафқатсизлик бобида.
Бегларбеги, Оқсарой... ер билан бўлди яксон,
Кимга халақит берди! Чўкди асрий обида.
Янги уй қурмай туриб, дўстлар, эскини бузманг!
Бу сўзнинг замирида бордир теран фалсафа.
Ўтмишга тош отганнинг келажаги бўлғай танг,
Аждодлар руҳи покин эъзозлаймиз ҳар сафар.
Янги уй қурмоқдамиз, бу Истиқлол бўстони —
Инсоннинг камолидир, миллатимиз бахтидир.
Байроғимга содиқлик гўзал мамлакат жони,
Матонатли меҳнату аҳилликнинг вақтидир!
Халқни тутдилар йироқ дўқ ила тасаввуфдан,
Инкор этиб иймонни, афъюн аталмиш дин ҳам.
Миллий ғурур йўқолди, чиқмадик таассуфдан,
Лекин ҳар вақт пок эди чиркин ғубордан сийнам
Яхшини сина, дерлар ёмон кунда, азизим!
Ул таъмагир баъзилар шуҳрат, мансаб гадоси.
Баъзан совуқ юзларни кўриб туролмаймиз жим,
Билиб қўй, тиғдан кескир дардли қалам садоси.
Биз ишлаймиз мардона, иғво-ғийбатдан йироқ,
Эртанги кун ғоят порлоқ, ғоят нурли истиқбол.
Баъзилар кузатади, гаплари ҳам тумтароқ,
Бир ширин рўё каби ўтар, дейди, Истиқлол...
Йўқ, жаноблар, янглишасиз, буюк дарё оқмоқда,
Фаровонлик ғоят яқин! Иймон-ишончим комил!
Чунки биз меҳнатчимиз, тўлиб-тошган кучимиз,
Юрт севгиси, садоқат, якдиллик бунга омил!
Тинчлик, аҳиллик ҳоким мамлакат меҳнат-ла банд,
Фақат ёмонлик кутган қора юракларга, туф!
Собиқ марказ мухбирчаси, ичи куйиб, зириллаб,
Эт-этини еяётган шум югурдакларга, туф!
Ичдан чиққан балога, қайга борурсан давога...
Бу тирик мурдаларнинг тинчурми жазаваси!!
Буюк Ўзбек давлатин шон-шуҳратин кўролмай,
Она тупроғим узра сепмоқда мағзавасин.
Дўсти нодондан кўра душмани зийрак афзал,...
Зийрак бўлинг дўстларим, чўп тушмасин кўзларга!
Камон отмоқ санъатин ўргатдим сизга азал —
Уша камон ўқларин асло отманг бизларга!
Янги уй қурмай туриб, дўстлар, эскини бузманг!
Бу сўзнинг замирида бордир теран фалсафа.
Ўтмишга тош отганнинг келажаги бўлғай танг,
Аждодлар руҳи покин эъзозлаймиз ҳар сафар.

Янги жамғармага маблағ туша бошлади

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг фармонига биноан ҳукуматга қарашли бўлмаган «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси таъсис этилгани хабар қилинган эди. Кўпгина давлат тижорат ташкилотлари, хорижий фирмалар хайрия жамғармасига маблағ ўтказа бошлади.

Энг салмоқли бадални муассислар топширишди — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси жамғармасидан бир миллиард сўм ажратилди. Тошкент шаҳар ҳокимлиги бу ташаббусни давом эттириб, юз минг АҚШ доллари ўтказди. Ҳиммат қилганлар орасида «Ўзбекнефтгаз» концерни, Тошкентдаги «Туркистон» фирмаси бор. Уларнинг ҳар бири қўшган бадал йигирма миллион сўмдан иборат. «Юлдуз» тикувчилик бирлашмаси ҳам четда қолмади. Ким Пен Хва номидаги халқ корпорацияси беш миллион сўм, Германиянинг «Интермед» фирмаси беш минг марка пул ажратди.

Жамғарманинг муваффақиятли ишлашига кўмаклашишни, олижаноб ва олийҳиммат ишда қатнашишни хоҳловчилар ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро «Соғлом авлод учун» жамғармаси учун қуйидаги ҳисобга пул ўтказишлари мумкин:

Ўзбекистон Республикаси миллий ташқи иқтисодий фаолият банки, давлат банки шаҳар бошқармаси 172682116-ҳисоб-китоб марказидаги 70000028-ҳисоб варақаси. Шу ернинг ўзида 97082720-валюта ҳисоб варақаси ҳам очилган.

Хайрия тадбири давом этади.

(ЎзА мухбири).

ЭЗГУ ДАЪВАТ

Ўзбекистон Республикаси мустақиллиги кунининг икки йиллигини муносиб кутиб олиш арафасида «Ўзбекенгилсаноат» уюшмаси корхоналари жамоалари мурожаатнома қабул қилдилар. Унда айтилишича, икки йил муқаддам истиқлол сари юз тутган Ўзбекистон қисқа муддат ичида кўпгина муҳим жабҳаларни эгаллади. Мамлакат Президенти Ислом Каримов ўтказаётган оқилона, изчил ва пухта ўйланган ички ҳамда ташқи сиёсат туфайли республикамизда иқтисодиётни юксалтириш, ижтимоий соҳани кўзловчи бозор иқтисодини режали барпо этиш ва мустақил давлатни руҳий-маънавий жиҳатдан ривожлантириш учун барча шароит муҳайё этилган.

Ўзбекистон республикаси мустақиллик кунининг икки йиллиги шарафига **август ойининг биринчи ўн кунлигида ҳақ олмай бир кун** ишлаб беришга қарор қилган енгил саноатчилар шу куни ишлаб топиладиган юз миллион сўмдан кўпроқ маблағни ноҳукумат «Соғлом авлод учун» жамғармасига ўтказишга қарор қилишган, ҳамда бу эзгу даъватга бошқаларнинг қўшилишини ҳам ният этишган.

МУҲТОЖ ОИЛАЛАРГА УЙ-ЖОЙ БЕРИЛДИ

Астойдил изланса ҳар мушкулга чора топиларкан. Бўзда ҳам шундай бўлди. Андижон вилояти Бўз туманидаги ҳайвонот шифохонаси ва профилактик дизенфекция биноси 1-автокорхонанинг маъмурий биносига кўчирилди. Пировардида, бўшатилган иккита катта иморат бешта муҳтож хонадонга уй-жой қилиб берилди. Бўз ҳокимияти бу хайрли тадбирни давом эттириб яна 20 та ана шу каби маъмурий биноларни ихчамлаштириб аҳолининг уй-жойга бўлган эҳтиёжини оз миқдорда бўлса-да, қондиришни режалаштириб турибди.

З. ЭГАМБЕРДИЕВА.

ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ СУҲБАТ

Буюк Британия Бош вазири Ж. Мейжор АҚШ Президенти Б. Клинтон билан телефон орқали суҳбатлашди. Унда асосан етти давлат раҳбарларининг Токиода очиладиган учрашуви кун тартибидаги асосий масалалар муҳокама қилинди.

АҚШНИНГ ОГОҲЛАНТИРИШИ

Якшанба куни АҚШ давлат котиби У. Кристофер телевидениедаги суҳбатда, агар араблар билан исроилликлар сулҳга тузукроқ интилишларини намоён этишмаса, АҚШ ўртадаги музокараларда фаол воситачилик қилишни тўхтатади, деб огоҳлантирди.

«БУГУН ВАТАННИНГ ҲАР БИР АСЛ ФАРЗАНДИ ЎЗИНИ ОТА ЮРТИНИНГ АЖРАЛМАС БЎЛАГИ ДЕБ ҲИС ЭТАЯПТИ ВА БУНДАН ФАХРЛАНАЯПТИ».

Ислом КАРИМОВ

Мустақил Ўзбекистоннинг 2 йиллиги олдидан

ВАТАННИ УЛҒАЙТГАН ЙИЛ

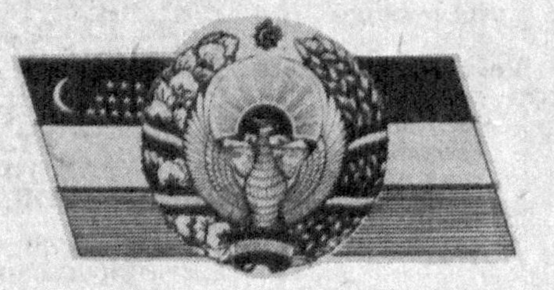

ОНА ЮРТИМИЗ, кўҳна Туркистон тупроғини истиқлол нурафшон этиб, Ўзбекистон мустақилликка эришган кунига икки йил бўляпти. Асрлар бўйи орзиқиб кутилган бахтиёр дамлар бу! Ҳар бир қари-ю ёш ўз юртини мустаҳкамлаш, уни бутун оламга танитиш учун курашмоқда, меҳнат қилмоқда, ўқимоқда, ижод қилмоқда... Ўзбекистон мамлакати аста-секин қаддини ростлаб, юртбошимиз айтганидек «Келажаги буюк давлатга» айланмоқда.

Мустақиллик шарофати туфайли юртимизга халқимизнинг тарихан буюк шавкати ва миллатимизнинг юксак инсоний қадриятлари, боболарнинг пок имон-эътиқоди ва момоларнинг лутфи-назокати, яратувчанлик руҳи ва озодлик шукуҳи қайтиб келаётир. Албатта, мамлакатимизнинг минтақадаги тарихан етакчи нуфузини тиклаш ва жаҳонда кечаётган барча ижобий жараёнларга эш бўлиш осон кечмайди. Бунинг учун биз ҳаммамиз ўзлигимизга, ўз қалбимизга, ўз имонимизга мурожаат этишимиз, суянишимиз ва мадад сўрашимиз керак.

ҲОЗИР ҲАММАНИНГ ҚАЛБИДА ВАТАН, ТИЛИДА ВАТАН!

Келгуси йили жаҳон узра катта юбилей тантаналари билан нишонланадиган буюк бобокалонимиз Мирзо Улуғбекнинг кароматли устози, Самарқанд мадрасасида қирқ йилдан узоқ маъруза ва ваъз ўқиган Мавлоно Жалолиддин Қозизода Румий толиби илмларга улуғ Афлотуннинг бир жумласини қайта-қайта уқтирганидан далолат беради тарихий китоблар. Донишманд ўз олдига Ватан нимадир, деган саволни қўйган ва «Ватан — мазмун ва мантиққа эга бўлган бардавом Вақтдир», дея хулоса чиқарган.

Ўзбекистон Республикасининг муборак давлат муҳрида Ҳумо қушининг тасвири бор. Бу гўзал мавжудот Шарқда бахт-саодат ва давлатмандликнинг рамзи саналади. Буюк Мирзо Абдулқодир Бедил эса «Бизни ташлаб кетма, даврон Ҳумоси», дея оҳ чекканда, унинг Ватанга алоқадор эканлигини таъкидлайди.

Ўзбекистон мустақиллиги эълон қилингач, давлатчилигимиз пойдевори мустаҳкамланиб бораётган ҳозирги тарихий кунларда ВАҚТнинг маъноси кескин ўзгармоқда. Зеро, ўзимизга ва Ватанимизга, Умримиз ва Имонимизга муносабатимиз ҳам янгиланмоқда. Ватан чиндан-да мазмуну маънога эга бўлган ВАҚТдир!

Тўғри, Ўзбекистон қисқа ВАҚТ ичида айрим давлатлар кўп йиллар, қолаверса асрлар давомида эришган жабҳаларга ва ҳақ-ҳуқуқларга эга бўлди. Бир ВАҚТлар узилиб қолган тарихий алоқалар қайта тикланмоқда. Ва бир замонлар қон-қардош саналган ўлкалар билан қайта мулоқотга киришдик. Бизга совуқ ният билан қаровчи кучларнинг ҳам асл мақсади аён бўлиши учун маълум ВАҚТ керак. Инсоният эришган ютуқлардан халқимизни баҳраманд этиш ва ўзбекнинг ҳам дунёдаги маърифатли миллатлар сафидан ўрин олиши, қисқаси, йўқотилган Вақтни мазмундор қилиш учун ҳам яна ўша ВАҚТга мурожаат қиламиз. ВАҚТ ўз давомида барча ҳодисалар ва нарсалар устидан ҳукм чиқара олгани сингари Ватан ҳам бугун барчамизни синамоқда, бир-бир имтиҳон қилмоқда, қилаверади.

Иқтисодиёт назариётчилари ва сиёсатдонлар маълум бир мамлакат ёҳуд миллат тақдирини таҳлил этишаркан, уч нарсага эътиборни қаратадилар: сармоя, кадрлар ва ахборот. етакчи ҳал қилувчи омиллар саналади.

Мана бир неча ойдирки, мамлакатимиз вилоятлари ва туманларида, олий ўқув юртлари ва илмий тадқиқот даргоҳларида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат», «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг!» рисолалари кенг муҳокама қилинмоқда. Оммавий ахборот воситаларида мутахассисларимиз ва олимларимиз бу китоблар ҳақида фикр билдиришаркан, Президентнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» номли биринчи китобига қайта-қайта мурожаат этишади. Ўша дастуруламал китобда «**Ўзбекистон — келажаги буюк давлат. У мустақил ҳуқуқий демократик давлатдир. У инсонпарварлик тамойилларига асосланган миллати, дини, ижтимоий аҳволи, эътиқодларидан қатъий назар, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаб берадиган давлатдир**» дейилган эди.

«Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» ва «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» рисолаларида ана шу фикрлар ривожлантирилиб, давлатимизнинг асосий Қонуни ҳисобланган Конституция ҳақида ва Ўзбекистоннинг дунёдаги, минтақадаги сиёсий, иқтисодий мавқеини тиклаш йўллари кўрсатиб берилган. Фуқаро, жамият ва давлат ўртасидаги муносабатларнинг энг адолатли ҳуқуқий тамойиллари ишлаб чиқилади.

Ҳуқуқий демократик давлат деганда нимани тушуниш керак? Унда жамиятнинг асосий қатламларидан бири саналган ёшларнинг аҳволи қандай бўлади? Демократик ҳуқуқий давлат деганда давлат томонидан қабул қилинган ҳар қандай қонун тўла бажарилишига, унга ҳамма бирдай риоя қилишига айтилади.

Президентимизнинг юқорида тилга олинган рисолаларида умуминсоний қадриятлар ва маънавият заминларига катта эътибор берилган. Зеро, умуминсоний қадриятлар ва умуммиллий маънавий асосларга таянмаган давлат бирёқлама ривожланиб, инқирозга юз тутади. Умуминсоний қадриятлар, умуммиллий қадриятлар ҳар бир шахснинг ўзида мужассам бўлган имкониятларни рўёбга чиқариш, ундан фойдаланиш учун шароит яратиш ва ватанпарварлик туйғусини тўла шакллантириш рисолаларда тилга олинган мунтазам вазифалар мажмуидир.

Мамлакатимизда кечаётган ҳар бир воқеа ҳоҳ у халқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳотларга, ҳох ёш давлатнинг ташқи сиёсатига оид бўлсин, аҳли оламнинг кўз олдида турди. Шунинг учун чекка бир туманда ишга туширилган янги корхонадан тортиб, қудратли ҳамкорларнинг дастлабки совғаларигача юртимизнинг дунёда кечаётган барча жараёнларнинг бевосита иштирокчиси эканидан далолат беради.

Мустақилликнинг қонуний асослари ривожланиб боришида, жумладан миллий қонунчиликнинг гултожи бўлмиш Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилиниши ва 8-декабрнинг Конституция куни деб эълон этилиши катта воқеа бўлди.

Тўғри, аваллари ҳам Конституция куни нишонланар, унинг жоиз бандлари эл орасида тарғиб-у ташвиқ қилинар эди. Биламизки, мустабидлик йилларида қабул қилинган конституцияларимиз собиқ Совет Иттифоқи конституцияларининг деярли айнан кўчирмаси бўлганлиги сабабли илғор дунёда қаттиқ танқид қилинарди. Ёдингизда бўлса, Бош қонунимиз эл орасида муҳокама қилинаётган пайтда дунёдаги нуфузли давлатлар ва етакчи ташкилотлар унинг мазмунига ва инсоний моҳиятига катта эътибор беришган, дунёдаги илғор конституциялардан бири сифатида эътироф этишган эди.

Дунёнинг тўрт тарафидан келган ишбилармонлар мамлакатда жорий қонунчилик ишбилармонликни ҳимоя қилаётгани учун қўшма корхоналар қурмоқдалар.

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг бир йиллиги муносабати билан Германиянинг «Мерседес — Бенс «АГ» компанияси президенти Вернер Нифер мамлакатимизга фирма корхоналар тайёрлаган иккита енгил автомашина ва битта автобус совға қилишга қарор қилган эди. Олмон ишбилармонларининг дастлабки ҳадяси Хоразм воҳасининг Дўстлик шаҳрида ўзбек — олмон қўшма автомобилсозлик корхонаси қурилишига уланиб кетди. Германиялик ишбилармонлар пойтахтимизда Техник ҳамкорлик ва ахборот алмашиш Маркази очдилар. Пойтахтда ва вилоят марказларида шинам ва қулай «Мерседес» автобуслари қатнай бошлади.

Иқтисодий ҳамкорлик хусусида гап кетаркан, Ўзбекистон Республикаси билан Жанубий Корея республикаси ўртасидаги алоқалар алоҳида ўрин тутади. Дунёга машҳур «ДЭУ» корпорацияси Андижоннинг Асакасида автомобилсозлик заводи қураётир. Ушбу қўшма корхона конвейерларидан Ўзбекистоннинг турли гўшаларига ва жаҳон бозорига йўл оладиган замонавий машиналарнинг намуналари ҳозирча корейслар юртидан келтирилмоқда. Замонавий, қулай, тезюрар ва шинам. Хизматидан ҳамма рози. Яқин йилларда жаҳондаги етакчи ўнликдан ўрин олишга интилаётган Жанубий Корея Республикаси электроника соҳасида ҳам ҳамкорликка бош қўшди. Қудратли «Голдстар» компаниясининг сўнгги авлодга мансуб рангли телевизорлари Бухорода йиғиладиган бўлди. Тўқимачилик соҳасида ўзбек — корейс ҳамкорлигининг шаклланиши ва барқарорлаши миллий манфаатларимизга тўла-тўкис хизмат қилади.

Маълумки, СССР мавжудлиги даврида барпо этилган Италия — Ўзбекистон «Совпластитал» қўшма корхонаси Ўзбекистонда қуйма пластик саноатини ривожлантиришни бошлаб берган эди. Фаолияти кўп ҳолларда журналистлар назаридан четда қолиб кетаётган ушбу корхона жаҳондаги деярли барча нуфузли ва бой давлатларда Ўзбекистоннинг саноат имкониятларини намойиш этаётир. Давлат хазинасига эса валюта келиб тушмоқда. Бинобарин, ўтган йилнинг охирларида «Совпластитал» Абу Забий шаҳрида ўз маҳсулотлари қаторида Ўзбекистон тўқимачилик саноатининг маҳсулотларини намойиш этди ва Яқин Шарқ бозорида юртимиз имкониятлари билан яқиндан таништирди.

Испаниялик мутахассислар билан ўзбек тиббиётчилари ҳамкорлигида барпо этилган «Мед-Ис» қўшма корхонаси мамлакатимизда муҳтож бўлган бир марта ишлатиладиган шприцлар ишлаб чиқараётган бўлса, шу заводдан унча узоқ бўлмаган пойтахт вилояти хўжаликларида голландиялик омилкор картошкапарварлар ўзбек деҳқонларига тажрибаларни ўргатмоқдалар.

Қардош Туркия жумҳурияти билан сиёсий-иқтисодий ва маданий алоқаларимиз янги босқичга кўтарилди. Тошкентда Туркия банклари ва етакчи корхоналари воситачилигида «К—9000 жаҳон стандартлари» намойиш этилиши ва уларнинг Ўзбекистон халқ хўжалигини ягона мезонига айлантирилиши муҳим воқеага айланди. Ўзбек-турк қўшма корхоналарининг сони кундан-кунга ортиб бормоқда. Нукус шаҳрида иш бошлаган «Котекс» қўшма корхонаси давруғи бутун жумҳуриятимизга ёйилмоқда. Декабрь ойининг бошида Туркиянинг Имбат компанияси мамлакат импорт имкониятларини намойиш этди.

Ўзбекистоннинг Осиё — Тинч уммони минтақасидаги мамлакатлар билан алоқалари ҳам кенгайди.

Албатта, ҳар бир мамлакатнинг равнақи унинг ички имкониятлари ва халқининг меҳнаткашлигига боғлиқ. Ўзбекистонда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш кундан-кунга кўпайиб бориши ўтиш даврининг ижобий жиҳатларидан биридир. Ахборотларга эътибор қиладиган бўлсангиз ҳар ҳафта ёки ойда у ёки бу туман ёҳуд шаҳарларда бирорта янги корхонанинг ишга тушганидан воқиф бўласиз.

Бир замонлар Урал-у, Москвага томон оққан газимиз энди қишлоқларимизга оқа бошлади. Сўнгги бир йил ичида Ўзбекистонда 30—35 йил давомида қурилган газ қувурлари миқдорида «ёқилғи жилғалари» очилди.

Ичимлик суви муаммо бўлиб турган мамлакатда сув қувирлари ўтказилиши ва аҳолининг тоза ичимлик суви билан ҳал қилиш масаласи деярли якунланиш арафасида турибди.

Бу сиёсатнинг бошида турган Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовни халқаро миқёсда «буюк имкониятлар диёри бўлмиш Ўзбекистоннинг миридан сиригача биладиган раҳбари» сифатида тан олмоқдалар. Бу бежиз эмас, албатта. Мамлакатда ўтказилаётган ислоҳотлар туфайли бири икки бўлмай юрган деҳқонларимиз ишчанлик қилсалар, ишнинг кўзини билсалар, бой бадавлат деҳқонларга айланадиган бўлишди.

Ўзбекистон халқининг асосий қисми ўсмирлар ва ёшлардан иборат. Сиёсатда, иқтисодиётда ва маънавиятда содир бўлаётган ҳар бир янгилик жаҳондаги ривожланган ва миллати кексайиб қолган давлатлардан фарқли ўлароқ, энг аввало ёшларнинг мезонидан ўтади. Сўнгги бир йил давомида давлатимиз ёшларга оид бир қанча тарихий ҳужжатлар қабул қилдики, эндиликда Ўзбекистоннинг мустақиллик ва истиқлол тақдири ҳам ёшларнинг қўлида эканлиги аён бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонига биноан талабаларни моддий томондан қўллаб-қувватлаш тўғрисида бир қатор чоралар кўрилди, ижодкор ёшларнинг «Истеъдод» республика жамғармаси тузилди. Вазирлар Маҳкамасининг Ўзбекистон Республикаси олий ўқув юртларида абитуриентларни тест ёрдамида танлаш тўғрисидаги ва ёш муаллифларнинг энг яхши асарлари ва илмий ишламлари учун Ўзбекистон республикаси Давлат мукофотини таъсис этиш тўғрисидаги қарорлари тараққиётга мойил давлатчилик асосларини яратишда муҳим ўрин тутади. Бинобарин, ёшларига ғамхўрлик қилган давлат ҳар доим юксак мавқега эга бўлиб келган. Давлат томонидан қабул қилинган барча қонун ва қарорларнинг бажарилиши демократиянинг асосий шарти экан, демак ёшларимиз бу жараёнга астойдил эргашадилар.

Юртбошимиз Туркия жумҳуриятига биринчи расмий сафаридан қайтар экан, Ўзбекистон келажакда ўз толиби илмларини дунё мезонлари асосида тарбиялаш ва тайёрлашга бел боғлаганини алоҳида таъкидлаган эди. Шу кунларда ёшларимизнинг Ғарб анъаналарига кўр-кўрона эргашиш жараёни анча кучайди. Мўстақиллик мафкураси ишлаб чиқилаётган ҳозирги кунларда ёшларнинг маънавиятини ҳимоя қилиш, уларнинг ота-боболарига муносиб издош бўлиши учун моддий шарт-шароитлар яратиб бериш даври келди.

Яна бир мулоҳаза. Ўзбекистонга ташриф буюраётган чет эллик ишбилармонлар, Ватан зиёратига келаётган ватандошларимиз ёшлар ташкилотларининг хориждаги ёшлар ташкилотлари билан алоқалари бирмунча суст эканлигига диққатни қаратмоқдалар. Давлат ишлар ташкилотларининг чет эллик тенгдошлари билан бевосита ва мунтазам алоқа қилиши учун шароит яратиб берса, яхши бўлар эди. Чунки, фақат давлат ва ҳукумат миқёсида қолиб кетган ташқи алоқалар жамиятнинг барча қатламлари мулоқоти учун шароит яратиб беролмайди.

Мустақилликнинг шарафли икки йиллиги тантаналари улуғ боболаримиз Аҳмад Яссавий, Мирзо Улуғбек ва Баҳоуддин Нақшбанд сингари Шарқ маданияти улкан намояндаларининг таваллуд саналари тантаналарига уланиб кетади. Бу муборак тўйлар ёшларимизнинг маънавий дунёсига тарихнинг ўчмас шуъалаларини олиб кириши, маънавият ғуборларини аритиши турган гап.

МУСТАҚИЛЛИГИМИЗНИНГ бир йиллиги тантанали нишонлангандан сўнг кечган ўн ой мобайнида Ўзбекистон номи дунё бўйлаб кеза бошлади, уни самимий талаффуз қилишга ва бу қутлуғ номни эшитишга мойил одамлар кўпаймоқда.

Ислом Каримовнинг 1992 йил 8 сентябрда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Бутрос Бутрос Ғолийга мактуб ёзиб, қардош Тожикистон диёрида кечаётган қонли ва ўта мураккаб воқеаларга халқаро жамиятнинг эътиборини қаратиш жаҳон миқёсидаги диққатга сазовор сиёсий воқеалардан бири бўлди. Бош котиб Президентнинг мулоҳаза ва таклифларини тезда инобатга олди. Ҳамжамият вакили Раймонд Соммеренис тез фурсатда дастлаб Ўзбекистонга ташриф буюрди, сўнгра Тожикистондаги воқеалар билан бевосита танишди.

Бош котиб вакили мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов билан қарийб уч ярим соат давом суҳбат чоғида юртбошимиз Тожикистонда кечаётган воқеалар республиканинг чегараларидан дунёнинг тўрт томонига — Марказий Осиёдаги барча ўлкаларга тарқалиши хавфи борлигини астойдил тушунтирган, Тожикистон тақдири халқаро ҳамжамият иштирокисиз тўғри ҳал бўлмаслигини маълум қилган эди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Австрия республикасига сафари мамлакат раҳбарининг тараққийпарвар, ривожланган ва нуфузли дунё давлатларига расмий давлат ташрифлари туркумини бошлаб берди. Австрия билан Ўзбекистон ўртасидаги алоқаларда янги босқичлар шаклланаркан, Австриянинг ҳам Ўзбекистоннинг ҳам тўрт томондан турли давлатлар билан қуршалганлиги, яъни жуғрофий макон ўхшашлиги туфайли пайдо бўлган яқинлик алоҳида ўрин тутади. Австриядан энг замонавий технологиялар ва мукаммал ишлаб чиқариш муносабатлари Ўзбекистонга етиб келади. Ўзбекистоннинг иқтисодий имкониятлари, айниқса, хомашё ортиқчалиги келгуси муносабатларнинг мустаҳкам пойдеворига айланади.

Маълумки, ўтган йилнинг 29-30 октябрь кунлари Президентимиз қардош Туркия республикасига иккинчи марта сафар қилган эди. Туркия республика деб эълон қилинган сананинг 69 йиллиги ва туркий давлатлар раҳбарларининг биринчи кенгаши ўтказилиши муносабати билан дунёдаги барча туркийдавлатларнинг раҳбарлари учрашдилар. Маълум бир қисқа даврдан сўнг Европа ҳамжамияти тарзидаги туркий бирлик ва ҳамкорлик минтақаси пайдо бўлиши эълон этилганди ўшанда.

Юртбошимизнинг Эрон Ислом Республикасига расмий ташрифи Ўзбекистоннинг минтақавий иқтисодиётини ривожлантиришга ва расмий давлат мафкурасидан қатъий назар барча давлатлар билан муносабатга киришишга тайёр эканлигини бир карра исботлади. Бугунги кунда аҳли оламнинг оғзидан тушмай қолган Евросиё Савдо Йўли табиийки, Ўзбекистон орқали, Эрон орқали ўтади. Форс кўрфазидаги қулай ва арзон денгиз бандаргоҳларига тезроқ чиқиш муддаоси сиёсатдонларимиз ва ишбилармонларимизнинг асосий режасига айланди.

Ўзбекистон республикаси Президентининг Миср Араб Республикасига расмий ташрифи араб дунёсида, шимолий Африкада ва Яқин Шарқда етакчи мавқега эга бўлган Миср билан Ўзбекистоннинг тарихий алоқаларини тиклаш ва янгича муносабатларни ривожлантиришга имконият туғдирди. Миср, сиёсий мезонда, стратегик давлат мақомига эга. Бу ўлкада сиёсат ва руҳоний эътиқод иқтисодий жараёнлардан қатъиян четлаштирилган. Кўппартиялиликка асосланган демократик давлат қуриш жараёни изчил давом эттирилмоқда. Аҳолиси тез ўсиб бораётган Мисрда қашшоқ ва ҳожатманд қатламларни ҳимоя қилиш яхши йўлга қўйилган. Қолаверса, халқ хўжалигидаги айрим ўхшашликлар икки мамлакат ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришга ундайди. Ислом Каримов Қоҳирада журналистлар билан учрашаркан, Буюк Ипак Йўли янгича шаклда, замонавий тарзда қайта тикланишини маълум қилди. Икки мамлакат ўртасида талабалар ва тадқиқотчиларнинг айрибошланишига асос солиниши бу ғаройиб ўлкага миллатимиз ёшларининг таҳсил олишига имконият туғдиради.

Давлат бошлиғининг Германия Федератив Республикасига ташрифи бозор иқтисодиётига, тараққиётга ва халқчил ижтимоий тузумга интилаётган мустақил Ўзбекистоннинг янги тарихида муҳим воқеа бўлди. Германиядек ривожланган ва нуфузли давлатнинг Ўзбекистон билан алоқаларида ғарбнинг бошқа давлатлари билан муносабатлардаги сингари икки муҳим жиҳат етакчилик қилади. Германия мансуб Европа ҳамжамиятига аъзо мамлакатлар жаҳон иқтисодий жараёнларига таъсир ўтказа оладиган кучдир. Бу нуфуз заминида илғор ишлаб чиқариш муносабатлари, замонавий технологиялар ва хом ашёга муҳтожлик мужассам.

Юртбошимиз Ўзбекистон Германияга қарз сўраб бормаганини, аксинча ҳамкорлик излаб келганини қайта-қайта айтиб ўтди. Президентнинг Нидерландлар қироллигига ташрифини ҳам ана шу жараённинг узвий давоми дейиш мумкин.

Албатта, халқнинг тарихига муносиб давлатчилик келажагига ва мамлакатнинг тарихий нуфузига яраша дунёда ўз ўрнини излаётган Ўзбекистон маслакдош ва ҳамкор давлатларни қизиқтирмасдан қолмайди. Тарихан буюк имкониятлар ўлкаси саналган Ўзбекистонга Финляндия республикаси Президенти Мауно Ковисто, Малайзия Бош вазири Махатхир Бин Муҳаммад, Туркия республикасининг саккизинчи Президенти Турғут Ўзол галма-гал ташриф буюрдилар. Ҳамкорлик қилишни истаган бир неча давлатларнинг ташқи ишлар вазирлари ва нуфузли давлатларнинг ҳарбийлари ташриф буюришди. Президент деярли ҳар ҳафта дунёнинг машҳур ва қудратли компаниялари ва корпорацияларининг раҳбарларини қабул қилди. Ўзбекистон дунёдаги энг йирик ва нуфузли халқаро ташкилотларга аъзо бўлди. 160 давлат билан дипломатик алоқалар ўрнатган мамлакатимиз Президентига олтмишдан ортиқ давлатнинг элчилари ишонч ёрлиқлари топширдилар. Тошкентда 18 хорижий давлатнинг элчихонаси фаолият кўрсатмоқда. Ўзбекистоннинг Туркия республикаси, Амриқо Қўшма Штатлари, Россия Федерацияси ва Қозоғистон республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчилари тайинланди. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатлар билан узулиб қолган сиёсий, иқтисодий алоқалар изчил тикланмоқда.

Ўзбекистоннинг ташқи дунё билан алоқаларида уч муҳим жиҳат яққол ажралиб туради. Давлат бошлиғи ташриф буюрган мамлакатлар ёҳуд Ўзбекистонга келган бошқа мамлакатлар вакилларининг рўйхатига эътибор қиладиган бўлсангиз, бу ўлкаларнинг барчаси тараққий этган ва тараққиётга мойил эканлигини сезасиз. Иккинчидан, мамлакатимиз ўзаро мулоқотни корхоналар ва вазирликлар даражасида ҳам изчил давом эттирмоқда. Бунинг самарали натижалари ўлароқ халқ хўжалигининг барча тармоқларида катта-кичик қўшма корхоналар вужудга келмоқда. Учинчи муҳим бир жиҳат — Ўзбекистоннинг у ёки бу давлатлар билан алоқа қилишда иккиёқлама тенгликка ва манфаатли ҳамкорликка интилишидир.

Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги арафасида муборак байрам бўсағасида Ватаннинг бир жиҳатигагина қисқача тўхталдик. Яшашга, ишлашга, севишга ва яратишга ошиқайлик. Зеро, ҳар нарсада ва ҳодисада ВАҚТнинг изи бор. Демакки, ВАТАНнинг саси бор.

... ХАЛҚИМИЗНИНГ талантли ва севимли шоири Абдулла Орипов жўшиб-жўшиб куйлаганидек:

Майли, юртим,
кезсанг ҳам дунё,
Фазоларга қўйсанг ҳам
қадам,
Ўзлигингни унутма асло.
Унутма ҳеч, онажон ўлкам.
Бир ўғлингдек мен ҳам бу
замон
Кечмишингни қилдим
томоша.
Иқболингни кўролдим [illegible]ён
Истиқлолнинг уфқлари [illegible]оша,
Иқболи ҳур, шўх-шаним
маним,
Ўзбекистон, Ватаним
маним.

Биз шу кўҳна Ватаннинг фарзандларимиз. Унга муносиб бўлиш, халқимизга сидқидилдан хизмат қилиш бурчимиз. Олдимизда эса улкан ишлар, баланд довонлар, пурвиқор чўққилар бор...

Барнобек ЭШПУЛАТОВ.

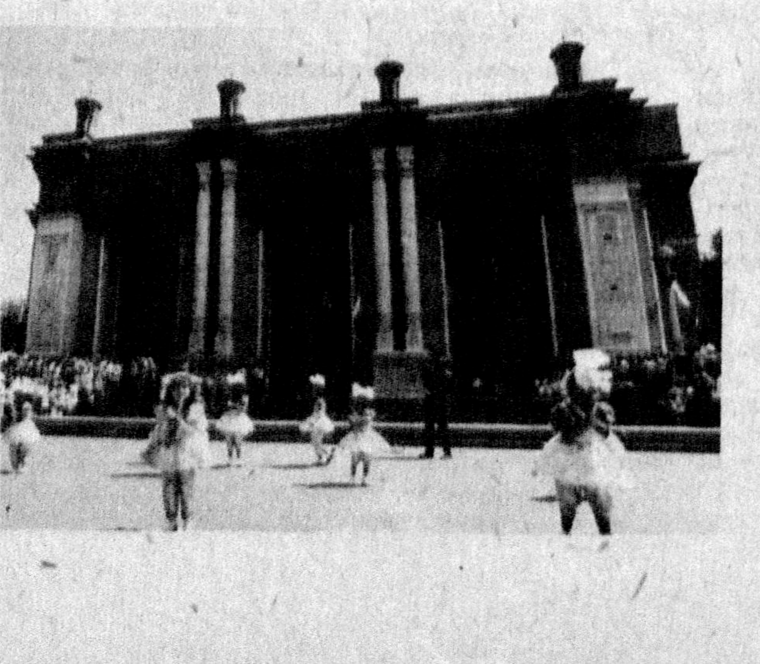

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТИ ҲАҚИДА ҚИСҚАЧА МАЪЛУМОТ:

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти 1935 йилда ташкил этилган бўлиб, у Тошкент шаҳар Глинка кўчаси 3«а» уйда жойлашган. Институтда 12 та факультет, 77 кафедра мавжуд бўлиб, унда 1120 нафар профессор-ўқитувчи ишламоқда.

Институтда 22 та ихтисослик бўйича ўқитувчи мутахассислар тайёрланади. Чунончи тарих, ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти, математика, информатика ва ҳисоблаш техникаси, кимё, физика, мусиқа, олигрофрено-педагогика, бошланғич таълим услубияти, бадиий графика, меҳнат ва бошқалар. Бу йилдан турк тили ва адабиёти ўқитувчиларини тайёрлаш ҳам мўлжалланмоқда.

«Бўлғуси талаба-93»

Ёшлар иқтидори — истиқлол истиқболи

— ДЕЙДИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ РЕКТОРИ, ПРОФЕССОР ҚОМИЛ ЮСУПОВ

— Комил Юсупович, бундан бир неча йиллар муқаддам қабул чоғида турли сабабларга кўра абитуриентларга кўплаб имтиёзлар берилганди. Бугунга келиб, қандай имтиёзлар сақланиб қолди?

— Дарҳақиқат, илгарилари институтларга қабул чоғида абитуриентларга хилма-хил имтиёзлар белгилаб қўйилган эди. Бу имтиёзлар, кўпинча, билимсиз ёшларни олий ўқув юртларига киритиш учун, таъбир жоиз бўлса, «тирқиш» вазифасини ўтарди. Билими саёз абитуриентлар, уларнинг ота-оналари ўзларини ўтдан сувга уриб, ана шу «тирқиш»га тўғри келишга уринар эдилар. Бу ўз навбатида таниш-билишчиликнинг палак отишига йўл очиб берарди. Бунинг устига мазкур имтиёзларга умид қилган абитуриентлар имтиҳонларга ҳам масъулиятсизлик билан қарар эдилар. Охир-оқибатда халқ орасида ҳар хил «миш-миш»ларнинг тарқалиши оммавий тус олган эди. Қабул жараёнларидаги муайян ноҳолисликлар бу «миш-миш»ларнинг болаласи учун асос бўларди. Бултурдан бошлаб жорий этилган тест синовлари бундай «миш-миш»ларга чек қўйди.

Бугунги кунга келиб абитуриентлар учун фақат кооперация қабули ва мактаб фанлари бўйича республика олимпиадалари ғолибларига бериладиган имтиёзлар сақланиб қолди.

Абитуриентлар учун бошқа ҳеч бир имтиёз йўқ. Табиийки, энг катта имтиёз — абитуриентнинг билим даражаси. Қабулдаги энг олий ва оддий мезон ҳам фақат абитуриентнинг билими. Билими пухта, ижодий тафаккури бор ўқувчи, ҳеч шубҳасиз, талаба бўлади. Зеро, Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлаш учун мустақил фикрловчи мутахассислар зарур.

— Баъзи мутахассисликлар ўта сўзамолликни тақозо этади. Масалан, ўқитувчилик. Ўқитувчилар тайёрлайдиган ўқув юртларида ҳам қабулнинг тест йўлида ўтказилиши салбий оқибатларга олиб келиши мумкин, деб ҳисобламайсизми?

— Саволингиз бениҳоя ўринли, бундай савол жуда кўп кишилар томонидан қўйилмоқда. Чиндан ҳам ўқитувчилик касби бошқа ҳар қандай касбдан муҳим бир жиҳати билан фарқ қилади. Айтиш мумкинки, ўқитувчининг асосий иш қуроли унинг сўзи, тилидир. Мукаммал нутқ малакасисиз математик, физик, табиётшунос ёки адабиётчи бўладими, барибир, ундай ўқитувчи асосий мақсадига эриша олмайди. Таъбир жоиз бўлса, ўқитувчининг «кетмони» сўз, тилдир. Тест синовларида бу «кетмон»нинг нечоғлик ўткир ёки ўткир эмаслигини баҳолаш бир қадар мушкул. Сизнинг саволингизнинг моҳияти ана шу мушкулотни идрок этиш билан боғлиқ. Лекин барибир тест синовларидаги мезонларнинг адолатли ва холис эканлигини инкор қилиб бўлмайди.

Шу билан бирга айтиш керакки, ўқитувчилар тайёрлайдиган олий ўқув юртларида тегишли фанларга мос мутахассисликлар бўйича қабулнинг биринчи имтиҳонини кўп балли система асосида ўтказиб, қолган имтиҳонларни тест синови асосида ўтказилса, натижа ёмон бўлмайди. Чунки, математикадан теореманинг исботи, физикадан физик ҳодисалар ва қонунларнинг татбиғи, кимёдан реакцияли жараёнлар, ўзбек тили ва адабиётидан тил ва тафаккурнинг алоқаси, идроки, саводхонликнинг ортиши, сўз бойлиги, мусиқадан овознинг жозибалилигини, тасвирий санъат ва чизмачиликдан санъатнинг табиийлигини билиш бевосита абитуриент билан мулоқотда бўлишни тақозо этади.

Қабул шу асосда ўтказилса, ҳеч қандай салбий оқибатлар келиб чиқмайди. Шу сабабли ҳам бу йилги қабулда юқоридаги фикрлар маълум маънода эътиборга олинган.

— Билишимизча, қабул имтиҳонлари барча ерда бир кунда ўтказилади. Шу куни сабабли келолмаган (касал бўлиб қолган, яқин кишисидан айрилган ва ҳоказо) абитуриентни синаб кўриш учун имкон бериладими, йўқми?

— Қабул имтиҳонларининг барча ерларда бир кунда ўтказилиши мақсадга мувофиқ. Чунки бундай усулда тест синовини ўтказиш барчага баробар бўлиб, узрли сабаб билан тест синовида қатнаша олмаганлар учун алоҳида тест синови ўтказиш мақсадга мувофиқ эмас. Акс ҳолда бундай абитуриентлар учун тест вариантларини қайта тузишга тўғри келиб, бу синов бир неча марта такрорланиши мумкин. Натижада тест синовига ишончсизлик келиб чиқади.

— Бундан тўрт йил муқаддам Халқ таълими вазирлигининг қарори билан юксак талабларга жавоб беролган муаллимларга «Ишончдаги ўқитувчи» деган унвон берилганди. Бу ўқитувчиларнинг мактабда қўйган баҳоси институтга кириш чоғида тўғридан-тўғри кўчирилиши мумкин эди. Тест усули билан имтиҳон олинадиган бўлгач, табиийки, бунга ҳожат қолмайди. Аммо айтинг-чи, бундай ҳурматга лойиқ бўлган ўқитувчилар олий ўқув юртларидаги синов жараёнига жалб этиладиларми? Йўқми?

— Ҳа, тўғри айтасиз. Халқ таълими вазирлигининг қарори билан айрим ўқитувчиларга «Ишончдаги ўқитувчи» деган унвон берилган эди ва бу ўқитувчиларнинг ўз фанидан мактабда қўйган баҳолари олий ўқув юртларида ўша мутахассисликка мос келадиган фан имтиҳони бўйича қўйиб берилар эди. Тест усули билан имтиҳон олинадиган бўлгач, бунга ҳожат қолмади. Энди бундай ўқитувчилар ўзларига билдирилган ишончни ўқувчиларининг олий ўқув юртларига ўқишга кириши билан оқламоқлари керак. Бундай ўқитувчилар тест синови бўйича қабулга таклиф этилиши мумкин, аммо улар айнан ўзлари ўқитган ўқувчилари тест синовида қатнашаётган олий ўқув юртларида иштирок этишга ҳақли эмаслар. Чунки бу ҳолат яна турлича салбий оқибатларни келтириб чиқаради. Тест синовлари «Ишончдаги ўқитувчи»лар учун ҳам ўзига хос имтиҳондир.

Айни чоғда республика фан олимпиадаларининг ғолиблари учун қабулда имтиёз белгиланган. Бу мутлақо табиий. Чунки олимпиада ҳам ўзига хос холис синовдир. Бу синовда ғолиб чиқиш осон эмас, у жуда катта билим ва ижодий тафаккурни талаб қилади. Энди «Ишончдаги ўқитувчи» асосий эътиборларини республика олимпиадаси ғолибларини тайёрлашга қаратмоқлари мақсадга мувофиқдир. Шунда улар жон ва танимиз бўлган Ўзбекистонимиз мустақиллигини мустаҳкамлашга жиддий ҳисса қўшган бўладилар, чунки ҳар бир ёш иқтидор бизнинг бойлигимиз, порлоқ келажагимиз гаровидир.

— Медаль соҳибларига имтиёзлар борми? Бўлса, у нималарда кўринади?

— Медаль соҳибларига имтиёзлар йўқ бўлди. Сабаби кейинги вақтларда республикамизда ўқувчиларга медаль бўйича қўйиладиган талаблар анча сусайди ва медаль олувчилар сони бир неча марта ортиб кетди, суистеъмолликларга йўл қўйилди. Натижада айрим ўқувчилар «таниш-билиш»чилик йўли билан ҳам медаль олиб осонликча олий ўқув юртларига кирадиган бўлишди, бу эса халқ орасида ҳар хил гап-сўзларнинг пайдо бўлишига олиб келди. Медаль тизими ўз умрини яшаб бўлганлиги учун ҳам жуда кўп қўшни давлатларда ундан воз кечилди. Бу менинг назаримда, замон талабига жавоб берадиган ҳолдир.

— Қайси фанлардан тест усулида имтиҳон олинмайди?

— Ўқиш қозоқ ва корейс тилларида олиб бориладиган фанлардан институтга киришда тест синови бўйича имтиҳон олинмайди. Аммо анъанавий имтиҳон олиш усулларидан воз кечилган. Унинг ўрнига кўп балли баҳолаш тизими жорий этилган.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур.

Суҳбатдошлар:
Р. ЖАББОРОВ,
З. РИХСИЕВ.

Туркистон Тижорат Маркази

Туркистон бир, ватан бир

ОВРУПО ҲАМЖАМИЯТИ КОМИССИЯСИ

ОВРУПО ҲАМЖАМИЯТИ КОМИССИЯСИ 1993 ЙИЛДА ЎЗБЕКИСТОНГА ТЕХНИКАВИЙ ЁРДАМ КЎРСАТИШ ДАСТУРИ ЛОЙИҲАСИГА ОИД СИЗНИНГ ТАКЛИФЛАРИНГИЗНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШГА ТАЙЁР.

TACIS дастурининг асосий мақсади Ўзбекистонда иқтисодий ислоҳотлар жараёнига ва бозор муносабатларига ёрдам беришдир. (TACIS) дастури бунга эришиш учун турли даражаларда амал қилаётган барча тизимлар, услублардан фойдаланади:

1. **Иқтисодиётнинг долзарб масалалари бўйича:** TACIS бозор иқтисодиёти ҳуқуқий ва умумҳуқуқий (конституциявий) асосларни яратиш учун маслаҳатлар беради, қисқа муддатли ва қиёсий ўқувни ташкил этади.

2. **Иқтисодиётнинг тармоқлари лойиҳалари бўйича:** TACIS халқ хўжалигининг асосий тармоқлари, жумладан, энергетика, қишлоқ хўжалиги, соғлиқни сақлаш, маориф, молия, транспорт, телекоммуникация ва ҳоказоларнинг иқтисодиётдаги ўтиш даврида стратегиясини ишлаб чиқиш бўйича лойиҳаларни тайёрлайди.

3. **Корхона тармоқлари бўйича:**

— Давлат мулкини хусусийлаштириш жараёнига жавобгар ташкилотларга ёрдам бериш;

— Ишбилармонлик Алоқалари ва Ривожланиш марказлари яратиш;

— Асосий тармоқлар бўйича лойиҳаларни ишлаб чиқиш;

— Энг аввало, хусусий тармоқдаги банк ва бошқа хил молия муассасаларини ривожлантириш;

— Чет эл инвестицияларининг корхоналар тармоқларига оқиб келишига халақит бераётган тўсиқларни ҳуқуқий асосларда бартараф этиш учун маслаҳат бериш орқали TACIS бозор муносабатларига ўтиш жараёнини тезлаштиришга имконият яратади.

4. **Ижтимоий ҳимоя бўйича:** TACIS аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва меҳнат бозорини шакллантириш бўйича зарур чораларни кўради.

5. **Хусусий тармоқ:** TACIS ўқитувчиларни бозор иқтисодиёти тизими билан яқиндан таништириш ва ўқитишнинг янги услубиятига ўтиш учун имкониятлар яратади.

1992 йилда бу дастур бўйича 25 миллион АҚШ доллари турадиган 18 лойиҳа тасдиқланган бўлиб, улар 1993 йилда амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон TACISга 1993 йил дастури бўйича қуйидаги соҳаларда ёрдам бериш тўғрисида илтимос қилган:

— инсон заҳираларини ривожлантириш,

— озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва тақсимлаш,

— молиявий хизматлар ва корхоналарда ёрдам бериш.

— Шунингдек TACIS таълим бўйича тайёрланган лойиҳалар, маслаҳатлашувлар, қиёсий тадқиқотлар, техник иқтисодий асослашлар, бу жараёнга вазирликлар уларнинг бўлинмалари, хусусий ва жамоат ташкилотлари, корхоналар, вилоятлар ва шаҳарлар жалб этилишига оид хулоса ва таклифларингизни ўртоқлашишингизни истайди. Бу лойиҳалар Ўзбекистонда бозор иқтисодиёти ривожланиши ва мамлакат иқтисодиётининг дунё иқтисодиётидан муносиб ўрин олишига сезиларли даражада таъсир кўрсатади.

УЗБЮРОКЕС

МАНЗИЛГОҲИ:

Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳри. 700077, Буюк ипак йўли кўчаси, 63-уй.

Давлат истиқболини белгилаш ва статистика Комитетининг Бош ҳисоблаш маркази, 608—609-хоналар.

Оврупо Ҳамжамияти мувофиқлаштирув Бюроси TACIS дастури.

Ўзбекистон, Тошкент,

Маълумотлар учун телефон: 67-19-07.

Дастур лойиҳаларининг амалга ошиши учун Сизнинг таклиф ва мулоҳазаларингизни кутамиз.

АРИЗАЛАР ТОПШИРИЛАДИГАН СЎНГГИ МУҲЛАТ: 1993 йил 30 июль.

TACIS дастурига оид қўшимча маълумотлар қуйидагилар:

1990 йил декабрда Оврупо кенгашининг Римда ўтказилган сессияси чоғида Оврупо ҳамжамиятига аъзо давлатлар собиқ Совет Иттифоқи республикаларига уларнинг иқтисодий ислоҳот ўтказиш ва иқтисодиётни соғломлаштиришга оид саъйи-ҳаракатларига ёрдам бериш тўғрисида қарор қабул қилган эди. Сессиядан кейин Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига техник ёрдам кўрсатиш дастури (TACIS)га асос солинди.

TACIS дастурида 1991 йилда бошланғич жамғармаси 400 миллион ЭКЮ бўлган улкан дастурдир. Жорий 1993 йилда Оврупо Ҳамжамияти дастурни дастлабки даражасида сақлаб қолади.

Оврупо Ҳамжамияти ва собиқ Иттифоқ Республикалари собиқ СССРдаги иқтисодий вазият ва ислоҳотлар жараёнига бир баҳо бериш асосида (TACIS) техник ёрдам дастурини 1991 йилда 5 соҳага йўналтиришга келишиб олдилар: менежмент таълими, энергетика, транспорт, озиқ-овқат маҳсулотларини тақсимлаш ва молия хизмати.

Оврупо ҳамжамиятига аъзо мамлакатлар (Ҳамжамиятга 12 Оврупо давлати киради) 1991 йилнинг октябрь ва ноябрь ойларида юқорида зикр этилган тармоқлар бўйича мўлжалларни тасдиқлади ва Оврупо Ҳамжамиятининг Комиссияси (ОҲК) бу дастурни молиявий жиҳатдан таъминлашга қарор қилди.

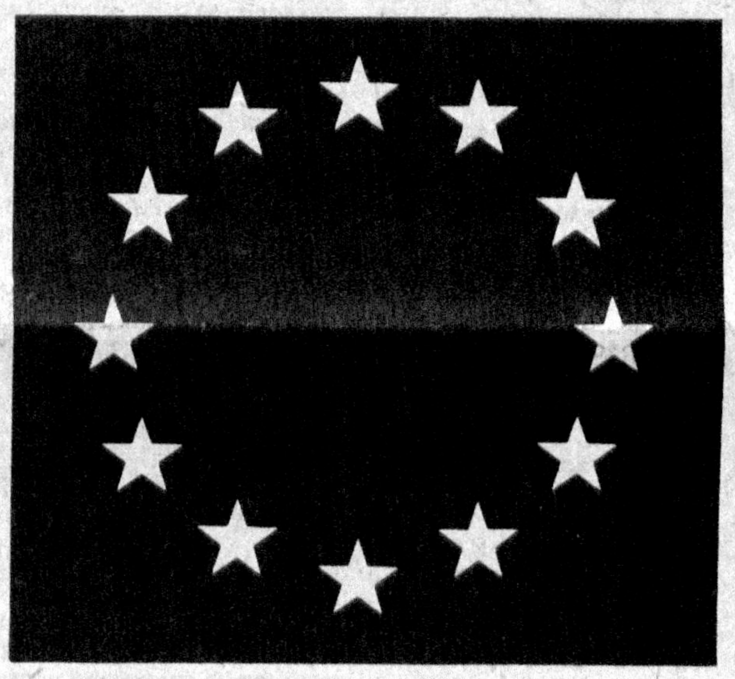

(МАТБУОТ ХАБАРЛАРИГА АСОСАН)

ОВРУПО ҲАМЖАМИЯТЛАРИ КОМИССИЯСИ

ШУНИ МАМНУНИЯТ БИЛАН МАЪЛУМ ҚИЛАДИКИМ, 1993 ЙИЛНИНГ КУЗИДА ВЕНА ҚЎШМА ИНСТИТУТИДА ҚУЙИДАГИ СЕМИНАРЛАР БЎЛИБ ЎТАДИ

I семинар: Оврупо ҳамжамиятларини яратиш
1993 йил 13 дан 24 сентябргача.

II семинар: корхоналарни молиявий жиҳатдан таъминлаш ва давлат мулкини хусусийлаштиришда банкларнинг аҳамияти.
1993 йил 1 дан 12 ноябргача.

III семинар: Оврупо ҳамжамиятларини яратиш (1 семинарнинг такрори)
1993 йил 1 дан 12 ноябргача.

IV семинар: пул сиёсати ва пул интеграцияси.
1993 йил 6 дан 17 декабргача.

Оврупо Ҳамжамиятининг Ўзбекистондаги TACIS дастури бюроси орқали ушбу семинарларга қатнашиш тўғрисидаги аризалар олиниши мумкин. Қуйидаги манзилгоҳга мурожаат қилинг.

УЗБЮРОКЕС

Ўзбекистон Республикаси. Тошкент шаҳри, 700077, Буюк ипак йўли кўчаси, 63-уй.

Давлат истиқболини белгилаш ва Статистика Комитетининг Бош ҳисоблаш маркази, 608—609 хоналар.

Оврупо Ҳамжамияти мувофиқлаштирув Бюроси TACIS дастури

Ўзбекистон, Тошкент,

Маълумотлар учун телефонлар: 67-19-07.

Оврупо Ҳамжамияти ҳар бир семинарда юксак талаблар қўйганлиги ва ўринларининг чекланганлиги сабабли ҳар бир қатнашчини энг юқори малакавий нуқтаи назардан танлаб олади.

Аризалар топшириладиган охирги муддат: 1993 йил, 15 июль.

ОВРУПО ҲАМЖАМИЯТЛАРИ СЕМИНАРЛАРИНИНГ ДАСТУРИ

I ва III семинар: Оврупо ҳамжамиятларини яратиш:

Ушбу таништирув семинарлари давомида унинг қатнашчилари Оврупо Ҳамжамиятининг умумий фаолияти билан танишадилар ва Оврупода замонавий иш юритиш услублари ҳамда уларнинг моҳияти билан бевосита танишадилар. Семинар давомида қуйидаги мавзулар кўриб чиқилади: минтақавий интеграция масалалари ва уни ҳал этиш йўллари; Оврупо ҳамжамиятлари муассасалари, ижтимоий сиёсат, савдо, қишлоқ хўжалиги, рақобат сиёсати, пул сиёсати, ташқи сиёсат ва хавфсизлик; Оврупо Сиёсий Иттифоқи ва бошқа масалалар. Семинар давомида шунингдек, Марказий ва Шарқий Оврупо мамлакатларининг собиқ Совет республикалари билан танланган масалалар юзасидан бўлажак интеграцияси кўриб чиқилади. Ушбу семинарда университет маълумотига эга бўлган мутахассисларнинг қатнашиши кўзда тутилмоқда ва улар ўз фаолиятини ҳамкорликни ривожлантириш маҳкамаларида, Молия (иқтисодиёт) вазирликлари ёҳуд Марказий банкларнинг Оврупо алоқалари бўйича техник ҳамкорлик ва ташқи иқтисодий алоқалар қўмитасида амалга ошираётган бўлиши керак.

II семинар. Корхоналарни молиявий жиҳатдан таъминлаш ва давлат мулкини хусусийлаштириш жараёнида банкларнинг аҳамияти.

Ушбу семинарни ўтказишдан мақсад Тижорат-инвестиция банклари нуқтаи назаридан компанияларни молиявий жиҳатдан таъминлаш билан астойдил таништиришдир. Семинар дастури қуйидаги масалаларни ўз ичига олади: Компанияларда банк операцияларини ўтказиш зарурати, уларнинг молиявий, ҳуқуқий жиҳатлари ва банк услублари, таваккалнинг умумий таҳлили, қўшимчалар ва уларни ҳисоблаш техникаси, муомаладаги сармоя ва чеклаб қўйилган сармоя, умумий инвестицион баҳо, таҳлилий иш юритиш, банкчилик таваккали ва бошқалар. Шарқий ва Марказий Овруподаги вазиятга алоҳида эътибор берилади. Ушбу семинар тижорат инвестиция банкларида ишлаётган ва жоиз иқтисодий маълумотга эга бўлган мутахассисларга мўлжалланган. Қатнашчи банкир ёҳуд қарз бериш ёҳуд корхонани хусусийлаштириш ишлари бўйича текширувчи, баҳоловчи ишларда ишлаган, тижорат мухлислари билан ишлай оладиган ишбилармон бўлиши керак. Бу семинарда хусусийлаштирилаётган корхоналарнинг чекланган миқдордаги раҳбарларигина иштирок эта оладилар.

IV семинар: Пул сиёсати ва пул интеграцияси.

Ушбу семинарнинг асосий мақсади пул тушумининг аҳамияти, пул назорати техникаси ва пул тушумининг иқтисодий фаолиятга таъсири, пулнинг қадрсизланиши ва иқтисодиётнинг юксалиши, шунингдек, пул интеграциясига оид масалалар билан астойдил таништиришдир. Семинар дастури қуйидаги бўлимларни ўз ичига олган: пул жамғарилишининг аниқланиши, фоизли ставкаларнинг аҳамияти; пул таклифи ва эҳтиёжи ўртасидаги боғлиқликлар; пул жамғарилиши ва иқтисодий фаолият; истиқболни белгилаш, долзарб иқтисодий таҳлил, пул сиёсати техникаси, банк сиёсатининг аҳамияти, жамғармалар, қўйимлар, молиявий бозор, молия тизимини қайта қуриш, Марказий банкларни ташкил қилиш; Оврупо Пул Тизими (Иттифоқи) (Маастрих шартномасига кўра) ва ҳоказолар. Шунингдек, семинар давомида буйруқбозлик тизимидан бозор муносабатларига ўтиш даврида пул сиёсатига оид масалалар ҳам кўтарилади. Семинар пул сиёсати соҳасида 3 йилдан кам бўлмаган меҳнат стажига эга ва шунга мувофиқ, иқтисодий маълумотга молик мутахассисларга мўлжалланган бўлиб, унинг қатнашчилари марказий банклар ёҳуд молия (иқтисодиёт) вазирлигининг пул муомаласи бўлимларида ишлаган бўлишлари керак. Семинарда пул сиёсати соҳасида ишлаганлар ҳамда савдо тижорат банклари ходимларининг чекланган миқдоригина иштирок этиши мумкин.

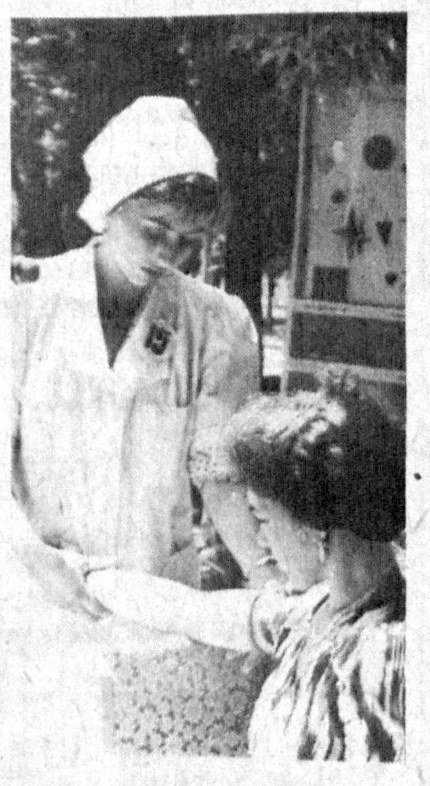

ОҚҚЎРҒОНДА БИР БАЙРАМ БЎЛДИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ТИББИЁТ МУАССАСАЛАРИНИНГ ҲАМШИРАЛАРИ ОРАСИДА ЎТКАЗИЛГАН «ҲАМШИРА-93» КЎРИК ТАНЛОВИ ОҚҚЎРҒОН ШАҲРИДА НИҲОЯСИГА ЕТДИ.

Бу кўрик-танлов ҳақида Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитасидан чиққан ташаббус кутилмаганда оммавийлашиб кетди. Қисқа вақт ичида вилоят туманларида бошланғич босқичлар ўтказилиб, ғолиблар сараланди. Ҳаммаси бўлиб 140 га яқин қизлар ўз маҳоратларини синаб кўришди. Бу ўринда шуни ҳам айтиш керакки, ҳар бир танлов бир-биридан ранг-баранг бўлиб, иштирокчилар ҳам, томошабинлар ҳам қизиқиб, берилиб қатнашишди. Ғолиб бўлган 20 нафар ҳамшира якуний (финал) кўрикка Оққўрғонга йиғилишди.

Гапнинг бўларини айтган яхши, кўрик кутилгандан ҳам зиёдроқ ўтди. Ташкилотчилар — Оққўрғон туман ЁИ қўмитасининг котиби Ҳайдарали Давлатов ва у бошчилик қилаётган ёшлар мезбон сифатида қўлларидан келган барча ишларни уддалашди. Туман марказидаги маданият ва истироҳат боғига иштирокчилар учун қилинган саҳна, томошабинлар кўриб ҳордиқ чиқаришлари учун қулай шароит танлов бошланмасданоқ йиғилганларга кўтаринки кайфият бахш этганди. Ён-верида махсус ташкил қилинган савдо расталари, боққа кираверишда карнай-сурнай садолари тадбирни байрам даражасига кўтараётганди, десак муболаға бўлмаса керак. Бизнинг соғлиғимиз учун меҳнат қилаётган ҳамшира қизларимиз саҳнага кириб келганларида қарсак овози атрофни тутиб кетди. Таништиришдан сўнг шартларни бажаришга киришган қизларимизни кўриб, йиғилганларнинг завқлари келган бўлса ажаб эмас. Улар шундай эркин, шундай зукко эдиларки, ким кўрик ғолиби бўлар экан, деган сўроқ ҳакамлар ҳайъати натижани эълон қилгунларига қадар томошабинларни ўйлантирди.

Танлов шартлари эса бир қарашда оддийдек туюлсада, кўпчиликнинг нигоҳлари таъқибида ғолиблик учун курашаётганларга осон тутиб бўлмасди. Муҳайё Носирова, Сайёра Иноятова, Ҳилола Ҳамдамова, Раъно Жўраева каби зукко ҳамшира қизларнинг чиқишлари вилоят Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби Н. Жабборова раислик қилаётган ҳакамлар ҳайъатини мушкул аҳволга солиб қўйди. Чунки ҳамма иштирокчилар бир-биридан бўш келмай маҳоратларини намойиш қилди-да! Тўпланган баллар бўйича оққўрғонлик Р. Жўраева олий, янгийўллик Ҳ. Ҳамдамова биринчи, Паркентдан И. Рустамова иккинчи ва Юқори Чирчиқдан С. Иноятова учинчи мукофотларга сазовор бўлишди.

Кўрикдан сўнг биз билан ҳамсуҳбат бўлган Тошкент вилояти Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг котиби Ғ. Раҳимшиқов халқимизга ёқадиган, маънавий озуқа берадиган бундай ранг-баранг тадбирларни мунтазам ўтказиб туришга келишганлигини маълум қилди.

Н. МАҲМУДОВ.

СУРАТЛАРДА: кўрик танловдан лавҳалар.
Д. АҲМАД олган суратлар.

КЎҲНА БИЛИМ МАСКАНИ

Билимгоҳнинг замини — «рабфак»дан бошланган. Бу энди 30-йилларнинг охиридаги гап. Ўшанда 123 йигит-қиз таҳсил олганди. Ҳозир эса Наманган тиббиёт билим юртида йилига 700 ўқувчи учирма бўлмоқда. Битирувчиларнинг умумий сони 25 мингдан ўтиб кетди. Бу озми кўпми? Бу ҳақда қуйироқда хулоса қиламиз.

Маълумки, билим юрти фаолияти бошланганидан то 1991 йилгача режали, мақсадли тақсимловга амал қилди. Бунинг маъноси нима? Гап шундаки, ўқув даргоҳи хоҳ республика вилоятлари, хоҳ Фарғона водийси вилоятлари, хоҳ Наманган вилояти туманларига кадрлар етказиб берсин, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, тегишли вилоят соғлиқни сақлаш бўлимлари билан мустаҳкам ҳамкорлик қиларди. Бу эса битирувчиларнинг амалий практикаларидан сўнг уларни сўралган муассасага юбориш имконини берарди. Кейинроқ битирувчилар билан ўқув даргоҳи орасида узилиш содир бўлди. Сўнгги уч йил яна ўша аввалги қоида амалиётга киритилди.

Шу ўринда битирувчилар тақдирига чуқурроқ назар ташлаш жоиз. Вилоятда ҳозир тўртта тиббиёт билим юрти бўлиб, ҳар йили 2 мингга яқин йигит-қиз битирмоқда. Аммо Норин, Чуст, Поп, Чортоқ ва Уйчи туманларида бу соҳа мутахассисларига умуман эҳтиёж йўқ. Бу номутаносибликка вазирлик диққат қилиши жоиз.

— Тўғри, асосий муолажа ўрта тиббиёт ходимлари зиммасида. Шунинг учун ҳам кадр тайёрлаш жаҳон «стандарти» талаби бўйича режалаштириляпти, — дейди билим юрти директори Каримахон Иномова — Масалан Америкода ҳаким ва ҳамширалар нисбати 1—22, бошқа ривожланган мамлакатларда 1—17 ёки 1—18 га, Туркияда 1—8 га тўғри келади. Бизда эса ҳар бир ҳакимга бор-йўғи уч нафар ҳамшира!

Директор ҳақ! Республика ҳукумати, қолаверса, вазирлик олиб бораётган кадрлар сиёсати бутун жумҳурият миқёсига хослиги равшан. Мен суҳбат давомида, қолаверса, жумҳурият, собиқ Иттифоқ матбуотида чиқишларидан директорнинг изланувчан олималиги, ўз соҳасининг жонкуярлиги ҳамда тармоқда ижобий ўзгаришларга мойил «ислоҳотчи» эканлигини туйдим. Кадрлар тайёрлаш сифатига жиддий аҳамият бериш, битирувчиларни ишга йўллашдаги номуносибликни у бир неча йиллардан бери ёзиб келади.

— Лекин ҳар бир битирувчи бизнинг маҳсулимиз, шундай эмасми, — дейди директор, — улар ишласа, ҳаётда ўз ўрнини топса, эл саломатлигига ҳисса қўшса, оиласига қут-барака киритса, бизнинг фойдамиз... Аммо «диплом»ни олиб йиллаб иш ахтарса, адолатданми?

Дарҳақиқат мана энди юқорида муаллақ қолган муаммо устида тўхталайлик. Аввало бир вилоятда бир соҳадан мутахассис тайёрловчи тўрт-беш билим юртига зарурат бормикан?! Битириб чиқаётганларнинг назарий тайёргарлигию, амалий кўникмаси қандай? Демак мақсад эл саломатлигини сақлаш экан, мутахассислар тайёрлашда сифатга эътибор бериш жоиз. Бизнингча, билим юрти моддий-техника базасини мустаҳкамлаш вақти келди. Ўқув-тарбия жараёнининг сифати худди шунга боғлиқ. Бугун таҳсил олаётганларнинг умумий сафи 2,5 минг! Бироқ шароит нари борса 1000—1200 ўқувчигагина етарли холос. Шунинг учун бино ертўлалари ҳам синфхонага мослаштирилиб фойдаланилмоқда.

— Агар жой бўлганда эди, ҳозиргача қўшимча бино албатта қурардик, — дейди директор. — Энди бунинг имконияти ҳам йўқ.

Шу ҳудудда ўқув хоналари, лекция аудиториялари учун жой топиладими? Бизнингча бунинг энг мақбул йўли бор. Билим юрти биносига туташиб кетган вилоят «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмасининг муҳташам маъмурий биносини билим даргоҳига олиб бериш керак. «Идора» ходимларини эса шаҳарнинг кўркам даҳаларидан бири «Дўстлик» ҳудудидаги ўз базаларига жойлаштирган маъқул.

Яна бир муаммо бор. Билим маскани ҳудуди бор-йўғи 30 сотих! Болаларнинг танаффус пайтида ҳордиқ чиқаришлари учун умуман шароит йўқ! Қабул маросимлари бошланса, қўяверинг. Техникум атрофи намойишчилар майдонига айланиб кетади. Шунинг учун қатнов таъқиқланган собиқ К. Маркс кўчасини билим юрти ихтиёрига берилса яхши бўларди.

Учинчи муаммо деярли барча билим юртлари ҳаётига хос. Маълумки, бўлажак мутахассиснинг етуклиги амалий машғулотлар билан боғлиқ. Мазкур тиббиёт даргоҳи ўқувчилари ҳам турли туманлардан қатнаб ўқийдилар. Улар шаҳар марказидаги 58 тиббиёт муассаcаларига икки-уч транспортда етиб оладилар. Шунинг учун талабаларга шаҳар транспортида бепул юриш ҳуқуқини бериш зарур.

Булар палағда муаммолар эмас. Қийин, аммо уддаласа бўладиган масалалардир. Биз мулоҳазаларимизнинг ижобий ечимини вилоят ва Наманган шаҳар ҳокимликларидан кутиб қоламиз. Зеро, Наманганда жуда кўп хайрли ишлар амалга оширилмоқдаки, кичик жамоа ҳаётига катта таъсир этувчи бу муаммолар ҳам албатта ҳал этилади.

Директор, тиббиёт фанлари номзоди Карима Иномова ҳамда унинг ўқув ишлари бўйича ўринбосари Одилжон Тожибоевлар ўқув-тарбия ишлари ҳақида ҳам тўлқинланиб гапиришди. Маълум бўлишича «Таълим ҳақидаги» Ўзбекистон Республикаси Қонуни педагоглар кенгашида ишлаб чиқилган, тадбирлар тузилган. Ўқув ишлари шу асосда кучайтирилган. Бу жараён кейинги ўн йилликда социологик тадқиқотларда илгари сурилган ғоялар асосида олиб борилмоқда. Мисол учун «Ўқитувчи ўқувчи нигоҳида», «Ўз билимингни текшириб кўр» — Ўқувчи билимини тўғридан-тўғри баҳолаш анкеталари ҳам муаллим, ҳам талаба илму интилишини мезони бўлмоқда.

Педагогик жамоа кейинги пайтларда ўқувчиларни шаҳодатлашга эътиборни қаратди. Бу нима . дегани?

Маълумки илгари талаба амалий машғулот учун тиббиёт муассасига қатнар, унинг якунида биргина «характеристика» кўтариб келарди. Қоғоздаги мақтов сўзларидан муаллимларнинг кўнгли тоғча кўтариларди. Аслида эса бола амалий ишга нўноқ бўлиб қолаверарди. Энди билим юрти дирекцияси «практикадан қайтган толибу толибани тиббиёт илми ва амалиётининг билимдони бўлган бош ҳамшираларни жалб этиб уларнинг ўқувини синаш йўлини тутган. Ҳар бир мутахассислик бўйича тегишли муолажани бажариш лозимлиги ҳаммага аён. Айтайлик, ўрта тиббиёт ходими болалар касалликлари фанидан 40 та муолажани билиши шарт. Ана шу талабни қиёмига етказиб уддалаган талабалар давлат имтиҳонларига қўйилади. Ўз-ўзидан сифат яхшиланади.

Қолаверса курсдан-курсга ўтиш синовлари тест усулида олиб бориляпти. Бунинг афзаллиги бугунги кунда ҳаммага маълум. Аввало ўқитувчи ва ўқувчи кун бўйи димиққан хонада ўтиришдан озод бўлди. Энг муҳими баҳолашда нохолислик ҳам, бирор қилиғи ёқмаган ўқувчини «таъзири»ни беришга ҳам ҳожат қолмади. Бунда илк бор ўз фанидан тест саволлари тузган раҳбарлар бошқалардан ҳам шуни талаб қилишди. «Агар мен ўз фаним устида ўзим ишламасам, дарс бермасам, қуруқ маъмуриятчи бўлиб қоламан-ку ахир», — дейди директор.

Дарҳақиқат, муаллиманинг «иш»ларидан жумҳурият тармоқ ўқув юртларида кенг фойдаланилмоқда. Ҳали ўзбек тили Давлат тили мақомини олиши тушга ҳам кирмайдиган вақтларда у «Физиология» қўлланмасини ўзбекчалаштирди. Сўнг «Эпидемиология» қўлланмасининг таржимаси босилди. Ниҳоят бу йил тиббиёт олийгоҳи талабалари ва билимгоҳ ўқувчилари учун «Физиологиядан русча-ўзбекча луғат» чоп этилди.

Жамоада яна талайгина янгиликлар бор. Мисол учун шундай ўқувчилар борки бирор соат дарс қолдиришмайди, аъло баҳога ўзлаштиришади. Бундайларни яна имтиҳонда «терлатиш» инсофдан эмас. Қўрамизки, аввало стипендиядаги фарқ, қолаверса аълочиларни синовдан озод этиш уларнинг интилишига омил бўлмоқда. Бундан ташқари йилда икки бора аълочилар слёти ўтказилади.

Ислоҳотчи директор яна кўп фикрлар айтди. Гапнинг рости булар фойдадан ҳоли бўлмаган таклифлардир. Аввало диплом хусусида. Дипломлар I, II, III даражали, жуда бўлмаса имтиёзли ҳамда I ва II даражали бўлгани маъқул. Қарангки, 75 фоиз «аъло» баҳога, 25 фоиз «яхши» баҳога ўзлаштирган имтиёзли диплом олсаю, «4» ва «5» баҳоларга ўқиган ҳам, аранг «3» га битирган ҳам бир хил муқовали дипломга эга бўлса. Бундай ҳолда ўқувчида қизиқиш қоладими ахир. Ўқувчига имтиёзли диплом берилди, дейлик. Аммо олий ўқув юртлари учун бунинг аҳамияти йўқ. Бола 2—2,5 йил ўқиб ярим мутахассис бўлиб турсаю, кириш имтиҳони ўрта маълумотли билан баб-баравар бўлса. Ҳеч бўлмаганда уларни 2 курсга суҳбат асосида қабул қилиш масаласини ҳал этиш жоиз.

МУАЛЛИФ ШАРҲИ: Муаммо кетидан муаммо келаверади. Бунга йўл қўймаслик учун ҳар бир тармоқ иши унинг асл жонкуярлари қалбидан ўтганидан сўнггина ҳал этилиши лозим. Юқоридаги фикр — мулоҳазалар шу тармоқ иши билан банд мутахассисларни кўпдан буён қийнаб келаётган бўлса ажаб эмас..

Раҳимжон ИРИСОВ, журналист.

БАҒРИНГГА ЯПРОҚДАЙ ТЎКИЛДИМ...

Табиат мудроқ, кўклам тароватсиз, яшиллик, яшариш ўрнида ҳазонрезлик, этни жунжиктириб, кўнглига ҳорғин бир маъюслик, тутқунлик олиб кирадиган еллар афғон чекмоқда холос...

Сиз билан учрашганимда авжи кўклам эди. Олмалар барг ёзиб, олди ўриклар довучча қилиб, олча-ю шафтолилар қийғос гуллаётганди. Ана шундай паллада ҳам Сизнинг ўксик чеҳрангизу мунглиғ, дардлиқ сўзларингиз вужудимга шундай тушкун руҳиятни ошно этдики, бу руҳиятдан ҳануз ҳоли бўлолганим йўқ. Балки шудир бугун қўлимга қалам тутқазган, сиз ҳақингизда нимадир ёзишга ундаган куч.

Ҳамида, ростини айта қолай: мен сизни бутунлай бошқача тасаввур қилгандим. Чунки назаримда эри «ташлаб кетган» аёл маънавий, жисмоний ва ҳоказо-ҳоказоларда нокомил бўлмоғи керак эди. Сиз эса бир қарашда шафтоли гулидай дилтортар чеҳра-ю, мусиқадай ёқимли овозингиз, сарвдай қомату хушсухан муомалангиз билан кўнгилга яқин эдингиз. Фақат, фақат...

— Ҳа, фақат ана шу сўлим чеҳрангизга қарилик ёсумандай бостириб кела бошлабди. Ейдай қошларингизу маъюслик шундоққина чўкиб қолган қароғларингиз атрофида ажинлар ошкора ёйилиб кетибди.

Беихтиёр қисматни қарғадим. Сизни шундай қисматга маҳкум қилган тақдирларни-ю, тақдир бўлиб тойирилтирган ва эртадан эрта сўлдиртирган кимсаларни лаънатладим.

— Ошхонада эдим, — дедингиз. — Ҳадемай болалар мактабдан қайтишади. Шунинг учун... — хамир юқи қўлларингизга ишора қилиб жилмайдингиз кейин. — Уйга юринг.

Қаршилигингизга қарамай, мен ҳам ошхонага «жойлашдим». Кўклам таоми шўра бичак тайёрлаш билан суҳбатимиз қўшилиб-қорилиб кетди.

Сиз сўзлай бошладингиз. Гоҳ ўйчан, гоҳ маъюс, гоҳ жилмайиб, гоҳ йиғлаб... Хамир ёяётган бармоқларингиз ҳам гоҳ бир лаҳза ўз ишини унутиб, тўхтаб қолиб, гоҳ асабий титраб... Мен эса армонли, дардли, оғриқли кечинмаларингиз тафсилотини эзилиб-эзилиб тинглардим.

«Азиз акадан умидим бу эмасди. Мен билан яшашни нима учун хоҳламадилар? Гуноҳим нима? Ана шу нарсани билолмай ҳануз доғдаман», дедингиз бир гал юрагингиз қонга тўлиб.

Қайдам, Ҳамидажон, Сизга учрамасдан олдин турмуш ўртоғингиз (собиқ дейишга сира тилим бормади), атрофидаги кишилар билан ҳам дучлашиб, суҳбатлашиб кўргандим. Сираси, улар қўйган айбномалар мен кўриб турганим Сиз аёлга умуман ёпишмаслигини ҳис қилиб турибман.

Яна вужуд-вужудингиз кўз ёшларга ғарқ бўлиб, сўзингизда давом этдингиз. «Аслида ўзи ҳеч кимни биринчи бахтидан айирмасин экан...»

Шафқатсиз ҳаёт Сизни олдин ҳам аямаганди. Умрингизнинг авжи кўкламида — 23 ёшингизда бахтсиз фалокат туфайли турмуш ўртоғингиздан айрилиб қолгандингиз. О, у кунларда озмунча куйиб, озмунча қайғу чекдингизми? Куйиб-куйиб, охири ер бағри совуқ экан, кўндингиз ҳам. Энди бор меҳрингиз-кучингизни уч йиллик турмушингиздан ёдгорларингиз — куйингизга ямоқ бўлган қиз-ўғил норасидаларингизга бағишладингиз, Бахтингизга доя бўлган уйингизни, фарзанд доғида куя-куя ғарибу дилкаш бўлиб қолган қайнонангизни ташлаб кетмадингиз. 10 йилдан ортиқ ана шу ҳаётни «эндиги бахтим», дея кўниб-кўникиб яшадингиз. Совчилар чиқди, сўраганлар бўлди, болаларингиз тақдири муҳимроқ эди Сиз учун. Рози бўлмадингиз. Аммо... Балки турмуш ташвишлари аро ҳар қадамда даркор бўлган эркакнинг кучи мажбур қилгандир, балки кейинги йилларда бот-бот танангизда кўриниб-кўринмай безовта қилаётган дарду, шифокорлар маслаҳати сабаб бўлгандир, балки узун тунларингизни эгаллаб олган ёлғизликнинг совуқ бағридан тўйиб-безиб, ўзингиз ҳақингизда ўйлай бошлагандирсиз... Бироқ янада муҳимроғи, унинг фарзанди йўқ, тирноққа зор эди. 10—15 йиллик оиласи билан ҳам шу туфайли ажрашганди. Болаларимга ўгайлик қилмас, деб ўйладингиз.

У.нинг совчиларига мойиллик билдирдингиз. Узоқ қариндошлари бўлган қайнонангиз, бошқа қариндош-уруғлар ҳам бу ишни жўяли деб топдилар. «Ўғли ўғил бўлар, қизи қиз бўлади. Бу болалар отага зор, у эса болага. Ярим кўнгиллар бирлашиб, бутун бўлар», деган ўйда, оқ фотиҳа беришди.

Аёл қалби. Ўзига хос бир олам. Меҳр қўйдими, жонини ҳам нисор қилади ўша инсонга.

Бахту меҳрдан етим бўлиб, минг бир мураккабликлар ичида яшаб келаётган Сиз ҳам У. нинг хонадонига ана шундай меҳр билан қадам қўйдингиз. На кучингиз-меҳнатингизу, на меҳрингизни аямадингиз. Халқимиз орасида «муштни бир жойга урса...» деган ҳикмат бор. Сиз айни ана шунақа аёл эдингиз. Мол-ҳол ҳам, томорқа-ю деҳқончилик ҳам Сиз севган касб-корлар эди. Меҳнат қилиб кам бўлмадингиз. Иморатлар сафи кенгайди. «Запорожец» «Москвич»га айланди.

«Дастлабки йиллар жуда яхши яшагандик. Бир куни елкамда ўт тўла этак билан даладан қайтсам, уйда аёл киши билан ёзиб-чизиб ўтиришган экан. Кейин у аёлни тез-тез олиб келадиган бўлдилар. Шундан бошлаб муомалалари ўзгариб, мени ошкора хуш кўрмай қўйдилар. Ўлиб айрилсанг, «тирик бўлганида ҳеч қачон ташлаб кетармиди», деган таскин билан мардона яшарказсан, киши. Тирик бўла туриб, ҳозиргидай ажралсангчи, энди сен ташланган, хор этилган кимсасан. Буни ҳазм қилиш... Очиғи, икки йилдан бери ана шу алам олови билан ёнаман».

Шўра бичакни пишира-пишира сўнгги айтган гапларингиз шу бўлди. Мен эса бу пайтда оғизга солса эригудай бичакларга қараб, чуқур ўйга толгандим. «Аёлнинг афзали ораста-пазандаси, уқувли-эплиси. Бу аёлда эса мазкур фазилатларнинг ҳамма-ҳаммаси шундоққина бўртиб турибди. Дарҳақиқат, унинг гуноҳи нима бўлдики...»

Айни тобда эса ўю хаёлларим қиёми сифатида бир фикр ҳам хаёлимда чарх ура бошлаганди. «Миллати ҳам, дунёқарэши-ю муомала-муносабати ҳам, ҳаёт тарзи-ю тутиш-турмуши ҳам тамомила ёт бўлган бир аёл сабаб бунга. Бу аёл фақат ўша туфайли иккинчи марта азобли хилқатхонага маҳкум этилган».

Аммо мен бу гапларни Сизга ошкора айтганим йўқ. Энди хаёлан турмуш ўртоғингизга эътирозларимни билдириб, баҳслаша бошладим. «Ахир ўт юлиб, пиёз-картошка ўтаб, тарам-тарам ёрилиб, дағаллашиб кетган бу бармоқлар парвариш топса, ўша қалам тутган қўллардан майинлашиб кетмасмиди?! Қуёш тиғида жизғанак бўлиб кетмон чопгану гармсел-лар тафтида пўрсилдоқ боғлаган бу лабу ёноқлар ўша аёл қилган пардозни кўрса-чи?! Қайдам, балки у аёл сизнингча муомала-муносабати билан устиворроқдир? Бироқ унинг бу муомала-муносабати йирик бир тажриба мактабининг меваси эмасмикан?! Хўп майли, бу гапларни қўя турайлик.

Бугун бир нарсадан яримгина кўнглига тақдир экан, деган кўникиш ҳиссини таскин қилиб, тинчгина яшаб келаётган аёлнинг ана шу тинчлигини тортиб олиб, кейин худудсиз бир оловга тиқиб, ташлаб қўйганингиздан наҳотки виждонингиз қийналмаётган бўлса, унда сиз аблаҳ ва разил кимсасиз. Йўқ, буни мен эмас, улуғ файласуф Ш. Нодье айтган. Фақат хийла бошқачароқ шаклда холос: «Аёл ишончини суиистеъмол қилиб, ожизгина вужудини қийнаб, кўзидан алам ёшларини оқизган одам менинг наздимда аблаҳ ва разилдир...»

— Кўп гапириб, Сизни зериктириб қўйдим, шекилли.

«Сабр қилинг. Кўп ҳам зиқироб чекманг. Ҳаммаси яхши бўлиб кетади». Ниҳоят, Сиз билан хайрлашарканман, ана шундай таскинбоп гап айтишни лозим, деб билдим. Кейин эса дил-дилимдан яратганга илтижо қилдим. «Илоҳим, шундай бўлсин, ҳаммаси яхши бўлиб кетсин!»

Бекатда автобус пойлаб турганимда олис-олислардан учиб келаётган қадрдон қўшиқнинг сўзларига биринчи бор эътибор қилдим: унда Сизнинг аламингиз, дардингиз куйланарди гўё:

Билмам, адашдимми,
ё тўғри қилдим,
Бағрингга япроқдай
тўкилдим...

Салима УМАРОВА, журналист.

ТОТЛИ ТАШВИШЛАР ОСТОНАСИДА

Ёз кимгадир байрам, бировга таътил, бошқага ташвиш, масъулият. Битирувчиларга эса синов палласи. Мустақил ҳаётга қадам қўйиш хоҳлаймизми, йўқми ташвишларни етаклаб келади. Ташвишларки, қувончлардан тотлироқ, ташвишларки, бир умрга пойдармон.

Жиззах вилоятининг Пахтакор туманилик битирувчиларга ўрта маълумот ҳақидаги имтиёзли гувоҳномалар бериш маросими ҳам ҳисҳаяжонлар билан ўтди. Пахтакор тумани ҳокими Ўктам Олимов 25 ўқувчига имтиёзли гувоҳномалар билан бирга 5 минг сўмдан пул мукофотларини ҳам топширди. Буни балки моддий ёрдамга йўйиш мумкиндир. Аммо рағбатлантирилган ўқувчиларнинг кўнгиллари бир қадар кўтарилгани рост.

Байрам сўнггида туман бадиий ҳаваскорлари катта концерт қўйиб беришди.

СУРАТЛАРДА: тадбирдан лавҳалар.

Суратчи: У. ҚЎШВОҚОВ.

УЛАР АМРИҚОДА ЎҚИЙДИ

Андижонлик бир гуруҳ иқтидорли ўқувчи мактабни Амриқо Қўшма Штатларида битирадиган бўлди.

Республикамиз Халқ таълими вазирлиги билан АҚШ таълим вазирлиги ўртасидаги шартномага кўра 1993—1994 ўқув йилидан бошлаб юқори синф ўқувчиларидан бир гуруҳи Амриқо мактабларида таълим олишади. Шу муносабат билан Андижон вилоят ўқитувчилар малакасини ошириш институтида танлов ўтказилди. Унда вилоятнинг барча шаҳар ва туманларидаги ўрта мактаблардан келган аълочи ўқувчилар қатнашди. Уларни АҚШдан келган мутахассислар тест синовидан ўтказди.

Саралаб олинган ўқувчиларга АҚШдаги «Придим суппорт акт» ташкилоти ҳомийлик қилади.

(ЎзА мухбири).

«ДЎСТЛИК» МУСОБАҚАСИ

Марказий Осиё давлатлари — Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон спорт қўмиталарининг раҳбарлари Ўзбекистон пойтахтида тўпландилар. Улар «Дўстлик» халқаро мусобақасини ташкил этишни муҳокама қилдилар. Иккинчи марта ўтадиган бу мусобақа эндиликда анъанавий тус олади.

Учрашув қатнашчилари мусобақанинг якунловчи босқичини сентябрь ойида Тошкентда ўтказишга қарор қилдилар. Ушбу маҳорат, куч, ирода ва мардлик кўриги Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигига бағишланади.

Ўйинлар дастурида спортнинг 31 тури бўйича беллашиш кўзда тутилган. Спортнинг миллий турлари ва халқ ўйинлари алоҳида қизиқиш уйғотади. Халқ ижоди дасталари, ҳаваскорлик жамоаларининг концертлари, спортчиларнинг намунавий чиқишлари байрамни тағин ҳам безайди.

Меҳмонлар ўзбекистонликларнинг саховати ва меҳмоннавозлигини ўз кўзлари билан кўрадилар. «Дўстлик» Марказий Осиё мусобақаларининг мезбонлари байрам юксак ташкилий савияда ўтиши тўғрисида ғамхўрлик қиладилар. Корхона ва ташкилотларнинг жамоалари мусобақада қатнашадиган командаларни оталиққа оладилар. Бундан ташқари, катта маданий дастур кўзда тутилган, республика бўйлаб қизиқарли саёҳатлар уюштирилади, меҳмонлар Ўзбекистоннинг тарихий, маданий ёдгорликлари билан танишадилар. Мусобақа қатнашчиларини совринлар ва совғалар кутади. Уларни халқ усталари тайёрлайдилар.

«Дўстлик» мусобақаси миллий терма командаларни бўлажак Осиё ўйинларига тайёрлашнинг муҳим босқичи бўлади. Осиё ўйинлари 1994 йилда Японияниг Хиросима шаҳрида ўтади.

Газета саҳифаланаётганда:

Ўзбекистон Республикаси прокуратураси матбуот маркази хабар қилади:

Республикада жиноятчиликка, айниқса, унинг уюшган шаклларига қарши кураш давом этмоқда. Шу йилнинг иккинчи июль куни Ўзбекистон Республикаси прокуратураси миллий хавфсизлик хизмати ва Ички ишлар вазирлиги билан биргаликда қўзғатилган жиноий иш бўйича оператив-тергов тадбирларини ўтказди. Натижада «Ўздавнефтмаҳсулот» тизимига қарашли айрим мансабдор шахслардан жиноий йўл билан топилган икки миллион сўмдан кўпроқ пул, ўн олти мингга яқин АҚШ доллари, 4 килограмм олтин, жуда катта миқдордаги товар-моддий бойликлар, ўқотар ва совуқ қуроллар, ўқдорилар, «Чайка», «Мерседес», «Жигули» автомашиналари олинди.

Жиноятчиликда гумон қилинаётган шахслар қонун билан белгиланган тартибда қамоққа олиндилар.

Мазкур иш бўйича тергов давом этмоқда.

Келгуси сонда:

- МЕН ВАТАНДАН КЕТМАГАНМАН...
- ФИТНА

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони ҳамда Вазирлар Маҳкамаси жамоаси ишлар бошқармаси бошлиғи Зилемхон Ҳайдарович Ҳайдаровга оналари **Фотима аянинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси девон суратчи-референти **Рафиқ ҒАФУРОВ** бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия билдиради.

ҚАЙРИЛМАСИН, ҚАНОТЛАРИМИЗ!

Безорилик, ўғрилик, босқинчилик... Турмушимизга ана шундай иллатлар соя ташлаб турибди. Ахир, бир вақтлар бировнинг ҳақидан ҳазар қиладиган, расталару уй-жойларини ҳам очиқ-сочиқ қолдириб кетаверадиган халқимиз нечун бугунги кунга келиб, ўзаро ишончсизлик билан хавотирда ҳаёт кечирадиган бўлиб қолди?

«Қуш уясида кўрганини қилади», деган мақолга урғу бериб айтмоқчимизки, баъзан фарзандларимиз полапонлигидаёқ «қаноти» синиб қолмоқда. Афсуски, она номига иснод келтираётган, фарзанди тарбиясини ўйламаётган аёллар ҳам бор.

Тошкент шаҳар ички ишлар Бош Бошқармасининг балоғатга етмаганлар билан ишлаш бўлимидаги ҳужжатларга кўз югуртирамиз. Таажжубки, кўпинча ёшларнинг жиноятга қўл уришига ота-оналар сабаб бўлмоқда. Ўтган беш ой мобайнида 300 дан ортиқ нотинч оила рўйхатга олинган эди. Фарзанди тарбиясига бефарқ қараган 21 нафар аёл ахлоқсизлиги туфайли оналик ҳуқуқидан маҳрум этилди. Бундай кўнгилсизликлар шаҳардаги Ҳамза, Мирообод, Чилонзор, Юнусобод ҳамда Мирзо Улуғбек туманларида содир бўлиб турибди.

Сирғали туманида истиқомат қилувчи 38 яшар Фарида Юнусова шахсий маишати йўлида тўрт нафар фарзандини унутган. Уни оналик ҳуқуқидан маҳрум этишдан бошқа чора қолмади.

Чилонзор туманида яшовчи Альбина Плакцина ахлоқсиз дугоналар даврасига тушиб қолади. Аввал ичкиликбозлик, сўнгра гиёвандликка берилади. Оқибатда у оналик ҳуқуқидан маҳрум этилди. Оламда яхшилар кўп экан, қўни-қўшнилар Альбинани ёмон йўлдан қайтариб, эс-ҳушини йиғиб олишига кўмаклашди. Яқинда у турмушга чиқмоқчи эканини айтиб, болаларини қайтариб олди.

Ота-оналарининг эътиборсизлиги туфайли 10 ёшли Рустам опаси Гавҳар билан тез-тез уйдан қочиб кетишга одатланди. Улар билан ўтказилган суҳбатда маълум бўлишича, оналари уларни калтаклаб азоб берар экан. Натижада Рустам ва Гавҳар она қучоғини тарк этиб ертўлаларда ётиб юришга мажбур. Дайдилик оқибатида Рустам дастлаб ўртоғининг велосипедини, сўнгра «ЛАЗ-677» маркали автобусни ўғирлаб қочди. Автобус ДАН ходимларининг ҳушёрлиги билан тўхтатилганида йиғилганлар ҳайратдан ёқа ушлади. Машина йўловчилар билан тўла эди...

Инсон боласи жиноятчи бўлиб туғилмайди. Лоқайдлигимиз, бепарволигимиз оқибатида не-не умидлар билан катта қилаётган фарзандларимиз нопоклик кўчасига кириб қолмасин. Истиқлол туфайли миллий маънавиятимиз ҳам қарор топмоқда. Ёш авлод эса шу маънавиятимизнинг устунлари эканини унутмаслигимиз лозим.

О. МАҲМАЮСУПОВ,
П. НИШОНОВ.
(ЎзА).

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ *(бош муҳаррир ўринбосари)*, К.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ *(масъул котиб)*, С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 00130. Буюртма Г — 336. 62462 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 21.00 да